

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitászó sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, szeptember 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérlelk: Beszéljünk másról . . .
Kereskedelmi- és iparkamarák kongresszusa.
A próbaháború epizódjai.
Érsek és esperes.
A mezői gazdák és az állategészségügyi zár.
Csáky és Csávolszky.
Az aradi Kossuth-ünnep.
Merénylet Lobkovitz herceg ellen.
Csanády Virgil Kossuth nótája.
Az aradi kiállítás terve.
Látogatás Görgelnél.
Az aradi kosaras asszony válópöre.
Tárca: Fönn a hegyekben. Irta: Zoltán V.
Csarnok: Jegyzetek az aradi vár ostromáról. Irta: Galsai Kovács Ernő.

Beszéljünk másról . . .

Arad, szeptember 15.

Két év előtt, amikor Hegedüs Sándor, az akkori kereskedelemügyi miniszter Aradon járt, Kristyórány János, az aradi kereskedelmi- és iparkamara elnöke hosszabb beszédében, a többek között ezeket mondta neki:

— A Nagyméltóságod bölcsessége, bizunk benne, megtalálja azokat az eszközöket, amelyekkel sok bajunk legalább részben orvosolható addig is, míg eljön az idő, melyben az egyedül biztos orvosszert: a *közgazdasági önállóságot* megnyerjük.

Akkor még azt mondhattuk: „addig is, míg eljön az idő.” Ugy reméltük, hogy

ez az idő néhány év alatt beköszönt, vagy legalább, hogy akkorra biztosra vehetjük a hajnalát. De az idő nem következett be. Két év óta, mintha még távolabb éreznők magunkat „attól az időtől.”

Igy aztán nem csoda, ha a türelmünk fogytával a követelésünk hangja erősödött meg.

Vasárnap, a debreceni kereskedelmi és iparkamara házavatójának ünnepén, Szabó Kálmán, a debreceni kamara elnöke, ugyancsak hivatalosan ezt mondta:

Kegyelmes uram! *Számottevő eredményt* különösen az iparfejlesztés terén *nem érhetünk el addig, míg Ausztriával gazdasági közösségben élünk.*

Nyílt, egyenes szavak ezek, nő tükrözői az ország kereskedelme és ipara véleményének. Olyan szavak, amilyeneket a helyzet adott a szónok ajkára. Es azt is mondhatnánk, rövidebben talán nem is lehetett volna az ipar és kereskedelemnek ezt a jogos, égető követelését kifejezni, mint a hogy a debreceni kamara elnöke tette.

Láttuk, hogy két év óta milyen lett a fokozat a követelésben. Most már nézzük, hogy a követelésben adott feleletben minő a fokozat?

Hegedüs Sándor, az aradi kamara elnökének felelve, nem hátrált meg a gazdasági önállóság kérdése előtt. Naivitás lett volna tőle olyas választ várni: igen, uraim, az önálló vámterület tényleg ha-

laszthatatlan valami, és én, ha rajtam állana, már holnap reggelre megcsinálnám. Ez lett volna tényleg az egyedüli válasz, a mely megnyugtató volt, de ilyen választ a miniszter, tudtuk, nem tehetett.

Hanem hát mit mondott Hegedüs az aradiaknak:

„Félreismerik a helyzetet, a kik minden bajnak egyetlen panaceáját az önálló vámterületben látják. Nem tehetjük azt, hogy addig összetegyük kezeinket, míg egyiknek, vagy másiknak meggyőződése érvényesül, hanem . . . dolgoznunk kell a kis ipar fejlesztésén. Az idő és a helyzet nem olyan, hogy várhassunk elvi győzelmére, vagy rendszerváltozásra.”

Olvassuk el jól e sorokat: Hegedüs nem nyilatkozott az önálló vámterület ellen, csak körülbelül annyit mondott „addig, a míg eljön az idő” tegyük meg minden mást az iparért és a kereskedelemért.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter pedig Debrecenben válasz nélkül hagyta az önálló vámterületet erősen sürgető, egyenes szót. — Mintha csak ezt mondotta volna:

— Beszéljünk másról.

És beszélt Debrecen multjáról, ipari és kereskedelmi tradíciókról, a gazdasági ágak összhangzatos együttműködéséről (mintha ezt a dalt hallottuk volna valaha) és sok egyéb poétikus dolgokról, csak az önálló vámterületről nem.

TÁRCA

Fönn a hegyekben.

Irta: Zoltán Vilmosné.

Viktor ur, csinos és fiatal. Mindössze huszonhárom esztendő. Az asszony, ki vele van, szintén csinosnak mondható. Világos nyári ruhája kissé rendetlen. Keztyűt nem visel; de ujjai megrakva színes, mutatós gyűrűk sokaságával, Nyakán aranylánc, arany broche; aranyozott karkötői ragyognak, fénylenek. Szóval: egy aranyos asszonyka, aki iránt — ugylátszik — Viktor ur lángoló érzelmekkel viseltetik. *Az idő:* meleg nyári hónap. *Szín:* fönn a hegyek közötti séta uton, melynek jobboldalán gyönyörű fenyves, balfelől csinos erdőség, változatos, gazdag flórával.

I. Jelenet.

Viktor ur (szerelmes nyájassággal): Jöjj édes ahhoz a padhoz ni és lásd be, amit nem akarsz hinni, hogy mindig, mindenütt, reád gondolkodok, legyek bár a legfényesebb társaságban, vagy teljesen egyedül . . .

Az asszony (közbeszól): És Budapesten? Ott ugy-e elfeledkezett rólam valaki? Vagy miért nem hoztál ajándékot veled, egy kicsike gyűrűt is; de ha szeretsz, muszájt volna valamicske meglepetéssel érkezned. Te rossz vagy és csunya, tudod.

Viktor ur: Te meg szép és jó. A jóság

maga. Még duzzogásodban is kedves. Mennyire illik kicsi szájacskádhoz a zsörtölődés! Hangod menyéi zene előttem, szavaidnak minden egyes betűje, a föld legdrágább ékkövei . . . Nézd — ide jutottunk a kis padhoz. Olvasd csak ezt. Tegnap irtam, mikor nem jöttél velem . . .

Az asszony (olvass): Téged látlak az Egeknek. Magas tiszta kékjében, Téged látlak a vizeknek — Folydogáló tükrében; — Na halod ez egészen versebe megy! Ugy-e, kinyomtod az ujságba? Jaj, de nagyszerű, egy igazi vers én hozzám írva! . . . Nappal a Nap aranyának, Ragyogó lángfényében . . . Istenem de örülök neki. Milyen dühös lesz a Kovács Ilka Hanem vasárnapra benn legyen ám az ujságban. Akkor legtöbb ember olvassa . . .

Viktor ur (kissé restelkedve): Lehetetlen a kivánságod édes. Ide én irtam, másként Kisfaludynak verse ez, aki —

Az asszony (közbeszól): Aki Pesten azt a Társaságot igazgatja? Nem baj no. Hiszen annyira rám illik. Bátran kinyomathatod a magad neve alatt. Vagy azt hiszed, Kisfaludy elolvassa a mi városunk ujságját? Rá is ér az olyan nagy ur arra! Es mondom neked sohasem fogja megtudni, valamint azt sem tudja, hogy ide a padra van firkálva a verse. Te, — én megbocsátom neked, hogy Pestről nem hoztál semmit, sőt adok három pusztit, ha —

Viktor ur (elragadtatással): En üdvöm, egem, csacsogó galainbom! Milyen édesek, részegítők, gyönyörű ajkaidon a szók. Minden

kedves, amit mondasz. Beszélj, csak beszélj. Tégy mámorossá egészen, hogy ne halljak, ne lássak mást, egyedül csak téged. Ha valaha elveszitenélek, halálom volna az. Mindenem — te vagy. Óhajodra poéta leszek s tele irom csengő, bongó dallal, ezt az egész nagy világot . . .

Az asszony: Igazán? Tudnál igazi verset írni — magadtól? Vasárnapra? Jól van. De . . . hujjé, ide nézz csak. Siess no. Itt van egy — ugy-e, csunya kis virág? Nahát alighanem ezért járt erre tavaly, két éve is egy tanár ember. Adta bolondja, reggeltől estig bolyongott az erdő tisztásán s aki erre jött és szóba állt vele, mindenkinek elmagyarázta utjának okát. De nagy majom az ilyen ember. Mennyi butaságot mondott össze vissza. Megvizsgálta a földet, szagolgatta, talán még bele is kóstolt. Keresgált tüskés bokrok között, — „itt kell lennie” — hajtogatta szüntelen, minden jel arra mutat. Mondd csak, de igazán, látsz te itt jeleket? Ugy-e nem? Aza hóbertos azt is látott, ami nincs. Aztán mégis neki lehet igaza. Aho-gyan elmesélte, leírta, lerajzolta minden levelét, virágját, alighanem ennek kell lennie. Jé — milyen savanyu képet vágysz, mintha unatkoznál.

Viktor ur: Dóbd le azt a kis hitvány virágot. Hát van szebb, érdekesebb náladnál? Minek nézzem azt? Nem unatkozom, de szomorú vagyok. A szerelemről mesélek s te futkosol egy szál virág után, amelyet tavaly, meg két éve keresett egy bamba professzor. Fess fiu volt ugy-e?

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

Erről hallgatott. Aggódunk, hogy ez alkalommal a hallgatás nem jelentett be-
leegyezést, hanem egyszerű kitérést.

És ezt nem tette helyesen a keres-
kedelmi miniszter. Hegedüs Sándor érezte
ennek a kérdésnek elvitathatatlannul ak-
tuális voltát, azért nem fizette ki a kö-
vetelőket a hallgatás arányával. Ismétél-
jük, az ő válasza se nyugtatott meg ben-
nünket, mert az egyedüli megnyugtató
csakis a biztos kilátása lehetett volna a
gazdasági különválásnak. De Láng még
kevesebbet adott. Az ország kereskedelmi
és iparkamaráinak delegátusait, a kik
nagyfontosságú, országos érdekek ügyé-
ben ülnek össze, bizonytalanságban hagyta,
a mely nemcsak rájuk kinos, hanem az
egész országra.

Egyenes szóra, egyenes szót kérünk,
nem szende hallgatást. Mondja meg a
kormány, van-e annyi ereje, hogy az ön-
álló vámterületet, amelyet immár az egész
ország ipara és kereskedelme egybehang-
zó, türelme-vesztett hangon követel, meg-
alkossa, vagy mondja meg, hogy ez a
kivánság csak délibáb, rózsaszínű ábránd,
amelynek megtestesülését „magasabb poli-
tikai érdekek” lehetetlenné teszik.

A kormány és a tengerszem-kérdés. Félhi-
vatalosan — sürgönyzi fővárosi tudósítónk —
a következő cáfolatot teszik közzé a magyar
érdekek kudarcával végződött tengerszem-kér-
dés dolgában:

Egy lap tegnapi számában azt merész álli-
tást kockáztatta, hogy a nemzetközi választott
bírószak a kormányok által kötött kompromisszum
alapján ítélte oda Galiciának a vitás terület
legnagyobb részét. Ez a magában véve is ab-
szurd vád, a mely nemcsak a magyar, hanem
az osztrák miniszterelnököt és a nemzetközi
bírószakot is gyanúsítja, ném egyéb minősítel-
etlen ráfogásnál. A legilletékesebb helyről
szerzett értesüléseink alapján kijelenthetjük,
hogy a két miniszterelnök között folytatott tár-
gyalásoknál a tengerszem ügyét soha egyetlen
szóval sem érintették. Az ítélet indokolása kül-
önben rövid idő alatt a nyilvánosság elé fog
hozni s a közvélemény abból meg fog győ-
ződni, hogy a per a legnagyobb gonddal elő-
készített és bár felette sajnálatos, hogy a
választott bíróság ellenünk döntött, egyetlen

faktor sem vádolható mulasztással vagy azzal,
hogy nem fejtett ki elég buzgalmat a magyar
álláspont érvényre juttatásában.

A zichyfalvi mandátum. Gróf Karátszonyi
Jenő, a zichyfalvi kerületben megválasztott kép-
viselő mandátumát tudvalevőleg petícióval tá-
madták meg. A Kuria a peticionálók által pa-
naszolt okokra elrendelte a vizsgálatot, amelyet
Deák Péter a szegedi kir. tábla bírása fogana-
tosított. Már a vizsgálat során történt, hogy a
kérvényezők a relatív érvénytelenségi okokat
elejtették és az ezekre vonatkozó a további
vizsgálatról elállottak. Ily körülmények között
fejeződött be a vizsgálat, melynek iratai vizs-
zakerültek a Kuriához érdemleges tárgyalásra.
A mint fővárosi tudósítónk táviratozza, ma dél-
előtt tíz órakor ült össze Paiss Andor elnökle-
te alatt a Kuria I. választási tanácsa tárgyalásra.
A peticionálókat Darvai Fülöp dr. képviselte,
gróf Karátszonyi Jenőt, Polónyi Géza, a választ-
ást Pollák Győző dr. n.-becskereki ügyvéd
védte, aki a 30 napos vizsgálatban a választás-
védők részéről részt vett. A tárgyalás kezdetén
Paiss Andor bejelentette, hogy a Kuria iktató-
jába mai napon beérkezett a petíciót visszavonó
kérvény s ennek következtében a további eljá-
rásnak helye nincs. Polónyi Géza kijelentette,
hogy a petíció visszavonása által a kérvényezők
maguk dokumentálták, hogy a kérvényben fel-
panaszolt okok minden alapot nélkülöznek és
maguk szolgáltatták a legfényesebb elégtételt
a zichyfalvi kerület képviselőjének. Együttal
beterjeszti költségjegyzékét, melyet a kérvé-
nyezők terhére kér megállapítani. Hasonló ké-
relemmel járult a Kuria elé Pollák Győző dr.,
Darvai Fülöp pedig a saját felei ellenében kéri
a költségek megállapítását. A Kuria a kérvé-
nyezők terhére 17.100 korona költséget állapított
meg az ügyvédek számára.

Kereskedelmi- és iparkamarák kongresszusa.

(A kamarák az önálló vámterület mellett.)

→ Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A hazai kereskedelmi és iparkamarák deb-
receni kongresszusának jelentőségét megala-
pította egy nyílt szó, a melyet a kereskedelmi
miniszterhez intéztek. A kamarák küldöttsé-
gének vezetője kijelentette a miniszter előtt,
hogy: *eredményre iparban, kereskedelemben ne
számítsunk, a míg Ausztriával gazdasági közös-
ségben élünk.* Első eset az országban, hogy szá-
mottevő hivatalos testület élén ilyen világosan

fejezik ki a kormánynak egy tagja előtt, hogy
a nemzetnek ebben a kérdésben mi a föltétlen
kivánsága.

De még jobban emeli ennek a nyilatko-
zatnak értékét, hogy az ország összes kamarái-
nak küldöttei élén történt s azok közös mani-
festumának tekinthető, mert utóbb az együttes
ülésükön ebben az értelemben hoztak egyhangu
határozatot.

A kereskedelmi és iparkamarák országos
kongresszusa, vasárnap kezdődött meg a deb-
receni kamara székházának felavatásával. A disz-
gyűlésen jelen volt Láng Lajos kereskedelmi
miniszter, és Wickenburg Márk államtitkár.

Délelőtt tíz órakor kezdődött az ünnepség.

Szabó Kálmán, a debreceni kereskedelmi
és iparkamara elnöke üdvözölte Láng Lajos mi-
nisztert, beszédében hangsúlyozta, hogy számot-
tevő eredményt különösen az iparfejlesztés terén
nem érhetünk el addig, míg Ausztriával gazda-
sági közösségben élünk.

Az üdvözlő beszédre Láng Lajos miniszter
hosszabb beszéddel válaszolt. A napi kérdésekről
— mondotta — nem kíván szólni, azokon fe-
lülemelkedik most és általánosabb szempon-
tokból ítéli meg az ipar és a kereskedelem
fontos szükségét. A nemzeti vagyonsodás e
két faktorát a középosztályhoz akarná forrasz-
tani, ehhez, a mely egyesíti magában a veze-
tésre szükséges erőnyeket és a melyen a jö-
vendő nemzeti fejlődés alapja nyugszik.

— Am ez az osztály — folytatta a minisz-
ter — ma nagy válságban él. Megviselte nem-
csak a gazdasági átalakulás, hanem a mi tár-
sadméleti és politikai életünk is, a mely a leg-
súlyosabb terheket éppen a középosztályra há-
rította. Ezt a középosztályt új elemekkel gya-
rapítani, abban a munka tiszteletét az egész
vonalon felkelteni és megerősíteni, annak szá-
mára a jólét új forrásait megnyitni és
ezzel azt a virágzás eddig nem ismert új fo-
kára emelni: ez a magyar ipar és kereskede-
lem egyik legszebb és legnevesebb feladata.

A fejtegetések során megjegyezte még Láng
Lajos:

— A magyar iparnak és kereskedelemnek
át kell hatva lennie azon nemes tudattól, hogy
nem szabad pusztán anyagi eredményekért fá-
radoznia, hanem be kell állítania a maga egész
erejét a nagy gazdasági célok szolgálatára. És
ne higgye senki, hogy ipar és kereskedelem
a maguk természeténél fogva távolabb állnak a
hazafias erőnyektől, mint bármely más foglal-
kozás.

Azután Szávay Gyula, a debreceni kereske-

Az asszony: — Fess, fiatal, talán hatvan
esztendő. Te féltékeny csacsi.

Viktor ur (megvigasztalódva): Nincs is sze-
relem féltékenység nélkül. Ti asszonyok, nem
tudjátok megérteni a nagy, az igaz, a hatalmas
szerelmet. Nektek játékszer ez, ti nem gondol-
kodtok előlts soha. Nekünk azonban, igazán sze-
rető férfiaknak, az idő minden pillanatában
egyetlen, mindeneken uralkodó gondolatunk,
érzésünk — a szerelem, szerelmesünk iránt.
Szeretlek édes, s ha egyebet sem mondanál,
mint e szöcskát hozzám egész napon, örömmel
boldogan hallgatnám a világ végéig, mert sze-
retlek, szeretlek végtelenül.

Viktor ur, egészen közel meggyársnőjéhez és
csokolgatja a kezét, karját, ajkát; aztán dereka
fölé hajlik, ölelné azt, de megszurja egy — a
kapsot helyettesítő — nagy erős gombostűben.
Viktor ur felszisszen, az asszony sajnálkozva, ijed-
ten nézi a vérző kezét, melyet a durva gombos-
tű egészen végighasított. Viktor ur megnyugtatólag
mosolyog, becsavarja kezét zsebkezdőjébe, s újra
átölelve az asszonyt, indul vele az erdő felé, mi-
közben a fák, bokroknak sűrűje egészen láthatat-
lanná teszi őket.

II. Jelenet.

Szin: ugyanaz. Idő: három négy évvel ké-
sőbb. Viktor ur megint sétál társnőjével. Viktor ur
alig változott: de az asszony fessebb, elegánsabb
szöcskébb lett. Karcsu termetén remek batisztruha.
És e ruhán sehol egy parányi gyűrődés, mintha
e percben lépett volna ki a szabónő gondosko-
dó kezei közül, Viktor ur, könyvvel kezében, né-

hány lépéssel előbbre sétál. Az asszony pajkosko-
don akarja magához vonni, rózsaszínű esernyője-
nek kecses fogójával. Viktor ur türelmetlenül
fordul vissza, miközben a könyű napernyő végig-
csuszik kezén; de csak hogy éppen végigcsuszik,
mi nyomot sem hagyva, amit azonban Viktor ur
nem áll nagy dörmögéssel betapasztani öt fillér
áru angoltapasszal. Es haragszik mindjobban és
szigorú szava hangzik eképpen:

Viktor ur: Ugyan hagyj békét. Az egész
uton nem birtam többet végig olvasni tizenkét
lapnál. Persze, mert neked fogalmad sincs ar-
ról, mi lehet rám nézve érdekes.

Az asszony: De kedves Viktor, ne nehez-
telj és hagyd abba az olvasást. Lásd egyik
könyv sem mond igazat. Ugy-e, mennyire ma-
gasztalod Schoppenhauert, aki a többek között
az is mondja, hogy a szerelemben, de különö-
sen itt, az ellentétek vonzzák egymást. Hazug
theoria. Ime az első példa reá. Hozzám tudott
e kötni az én szöke hajam téged, a fekete ba-
juszu kellemetlenkedő urat? Az én kacagó ter-
mészetem, érdekel-e téged, a kesernyést? Te
a magányt szereted, én a társaságot. Kedvedért
azonban szakítottam leánykori pajtásaimmal is.
Nem jutok sehova, nem jön hozzám senki, ne-
hogy téged zavarjon. Miben, az alvásban, a pi-
pázásban, a lustálkodásban. Egyedülletben töl-
töm végig a napokat, mert egyedül vagyok,
míg te az időt a hivatalban, a kávéházban töltöd
és egyedül, mikor otthon vagy, pipafüst felhők
mögé — s könyveid közé zárkózva. Végre sé-
tára indulsz, veled kell jönnöm, járunk öne-

negyed órája már s tulajdonképpen én —
megint csak egyedül.

Viktor ur: Befejezted már? Csodálatos tü-
dőök van nektek asszonyoknak. Mennyi ha-
szontalan, üres dolgot fecsegték össze vissza.
Es mennyit — egy lélekzetvételeire! Nagyszerű!
Ugyan mit kívánsz tőlem? Hogy rabszolgád
legyek és kurizálgassak folyton, bókokat mond-
va fülecskédbé. Kérlek — megbocsáss — de
nekem ehhez sem kedvem, sem tehetségem
nincs.

Az asszony: Viktor, ne légy igazságtalan.
Nem vagyok követelő természetű; nem óhaj-
tok lehetetlen dolgokat és nem érdemlem meg
gunyolódásaidat. Én szeretlek s ez mindent
megmagyarázhatna, ha ugyan vennél magad-
nak annyi fáradságot, hogy gondolkodjál föl-
lőtte. Te azonban ezt nem teszed s így nem
értesz meg engem, nem érted meg érzelmei-
met, nem érted a szerelmet általánosságban
sem, mert férfi vagy s a férfiak szerelme a
vér hullámszája csupán, míg nálunk nőknél:
szívünknek, lelkünknek kincse, éltető eleme:
— mindenünk. Ha te — — —

Viktor ur (közbeszól): Hagyd abba frázi-
saidat kérlek. Ebben persze tudtok remekelni.
Csak hogy én ki nem állhatom az ócska szelle-
mességeket, a női okoskodást, a fejtetőre álli-
tott igazságokat, ostoba érzélgősséget. Hagyj
engem békén! (olvas) 3. család. Taxaceae
Rich Levelek, szálas, lándzsásak, hegyesek,
tisztá zöldek, fésűsen 2 sorosak magrügy ma-
gamos, bimbóforma, egy-egy pikelyes kocsán
csuésán, alatta tányérforma s egy levél s rajta

delmi és iparkamara titkára, ismertette a kamara 52 éves történetét. Utána *Thék* Endre a társ-kamarák nevében üdvözölte a debreceni kamara vezetőit, majd *Tolnay* Lajos mondott beszédet, a melyben azt nangozta, hogy a magyar közgazdasági tényezőknek, a mezőgazdaságnak, az iparnak és kereskedelemnek együtt kell működniök testvéri szeretettel a baza javára. *Komlóssy* Arthur polgármester-helyettes Debrecen közönsége nevében üdvözölte a minisztert. *Lánczy* Leó a hazafias nemzeti irányt hangsúlyozza az ipar és kereskedelem fejlesztésében.

A diszgyülés után következett az iparmuzeum megnyitása a miniszter és a többi vendégek jelenlétében. A muzeumban a debreceni kamara területén készült versenyképes ipari cikkek vannak kiállítva.

Azután a küldöttségek tisztelgése következett. A debreceniek küldöttségének, a mely vasuti üzletigazgatóságot kért és egyebek között szóba hozta a *vasutminiszterium létesítésének kérdését*, a miniszter azt válaszolta, hogy *vasutminiszterium felállításáról még korai beszélni*.

Délben lakoma volt, a melyen Puky főispán a királyt, Szabó Kálmán a minisztert, Láng Lajos Debrecen közönségét köszöntötte. A miniszter tószájában arról szólt, hogy milyen nagy szükség van a magyar közéletben az összetarásra. *Deil* Jenő kamarai titkár ebből az ötletből kiindulva azt mondta köszöntőjében, hogy ellenzéki létére is érdemesnek ösmeri el a minisztert, mire Láng Lajos megjegyezte, hogy „a kormány is a haza boldogulását készíti elő, bár kevesebb zajjal, mint az ellenzék”, *Wickenburg* államtitkár Debrecen iparára és kereskedelmére üritette poharát.

A miniszter délután elutazott Debrecenből.

Este összeült a kongresszus *Szabó* Kálmán elnökle alatt. Aelnököknek *Kristyóry* János aradi és *Radványi* István miskolci kamarai elnököket választották meg. *Sarkadi* Lajos nagyváradi kamarai titkár beszámolt a legutóbbi 1899-iki kongresszus óta történt eseményekről és reformokról. Jelentését tudomásul vették. Azután *Deil* Jenő kassai kamarai titkár indítványára soronkívül tárgyalás alá vették az *önálló vámterület kérdését* dr. *Szentpály* István miskolci titkárnak az *önálló vámterület* pártoló előadása alapján. *Szakács* Péter, *Záray* Károly és *Szabó* Kálmán szintén az *önálló vámterület* mellett foglaltak állást. Végül a *Deil*

Jenő indítványára elfogadták azt a határozati javaslatot, hogy *már 1907. végén létesítsék az önálló vámterület és az összes külállamokkal, tehát Ausztriával is olyan szerződések kötésére törekedjünk, a melyekben mezőgazdasági és ipari érdekeink teljes mértékben megóvassanak.*

TÁVIRATOK.

A franciák és a pápa.

Páris, szept. 15. Abból az alkalomból, hogy a *Matin* egyik munkatársa magánkihallgatást kért a pápától, *Rampolla* biboros a francia nagykövetség egyik tagjának, *De Navenne*-nek levelet írt, a melyben azt mondja, hogy a pápa elhatározta, hogy egyetlen szót sem fog mondani, a melyet a francia politika javára vagy ellene lehetne magyarázni. Ez okból nem akarta meghallgatni a pápa a francia zarándokok feliratát és nem beszélt hozzájuk. Ugyanezért megtagadta a hírlapírók fogadását is, hogy minden polémiának elejét vegye.

A próbaháború epizódjai.

(Az ünneplő Sasvár. — A drágaság. — A fatális eső. — Fejérváry szenvedése. — A király és az újságírók. — A német trónörökös.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Sasvár, szeptember 15.

Immár harmadik napja, hogy itt vagyok a történelmi nevezetességű *Sasváron*, a melyet városnak mondani túlzás volna, falunak nevezni nem merek, mert tartok tőle, hogy magamra haragítanám a sasvári jegyzőtől a harangozóig az egész intelligenciát. Különbözik nem szándékom bárkit a legkevésbé is megbántani, mert a kis Sasvár kitett magáért minden tekintetben.

Budapest székesfővárosa sem fogadhatta volna ünnepélyesebben, nagyobb díszben fejédelmi vendégeit, mint ez a kis nyitrai megyei község, a melynek minden lakosa hetek óta talpon állott, díszített, takarított, dolgozott és serénykedett, hogy előkelő vendégei jól érezzék magukat körükben.

És ez sikerült is nekik; a vendégeit jól és szívélyesen fogadta, de — nem ingyen. Szinte hihetetlen, hogy minő *drágaság* van itt három nap óta. Mintha a derék sasváriak egyszerre és hirtelen akartak volna meggazdagodni, oly ma-

gasra verték fel az árakat. Valóságos lutrinak tekintették a hadgyakorlatokat. Csak néhány példát hozok fel.

A szállodások — mert ilyenek is vannak itt — 20—24 koronát kérnek és kapnak is a szobáikért. A magánosoknál 8 koronától 16—17 koronáig volt egy szoba ára. Ugyanebben az arányban emelkedtek az élelmiszerek árai is.

De igazuk van. Mária Terézia óta százötven évig kellett várniok, a míg újból fejédelmi vendégeket kaptak és ki tudja, kapnak-e még valaha? Ezt a kedvező alkalmat tehát kikellett használni.

Egyébként vidám, zajos élet uralkodik itt most napok óta, a mi természetes.

Főhercegek, miniszterek, kék zubbonyos tábornagyok, robognak, séiálnak az utcákon. És a sasvári szép asszonyok és leányok, a kik méltán keltezték fel a hadsereg érdeklődését, sehogy is állanak szóba egy hadnagyocskával. Még a kapitány sem imponál nekik. Aranysujtásos vitéz urak hódolnak nekik és velednek udvarlói rangjával.

Csupán egy dologban értettek egyet, s ezt fohász alakjában juttatták kifejezésre:

— Vajha szép napos idő lenne a király és trónörökös érkezésekor!

Nem tudom mit vétettek azonban, mert épen hogy csak ez az egy kívánságuk nem teljesült.

Már délben a király érkezése napján, hirtelen beborult, és közvetlen megérkezésekor zuhogott az eső egész Sasvárt. Okozott pedig temérdek kárt: női ruhákban. Sasvár hölgyei természetesen teljes díszben vonultak ki a királyi kastély elé. A hölgyek veteledtek, már mint ilyenkor szokás: a ruhák pompájában. Egy bájos urhölgy, egy vasvári ügyvéd neje egyenesen Budapestről hozatott kétszáz koronás selyem ruhát az ünnepségre. Képzeltető, hogy festett ez a ruha a bevonulás után. Nemzeti színű volt, szóval tönkre ment teljesen a drága öltözék. Siránkozva érkezett szegény haza, félve a szemrehányásoktól is.

— Nem tudtál vigyázni ugy-e? — dorgálta a férj. — A gyógyszerészné tudom nem ázott meg.

Az asszonyka szeme felragyogott:

— Micsoda, nem ázott meg, a bécsi ruhája, a rózsaszínű, egészen fekete lett. Sohasem veheti fel többé!

Erre szent lett a béke.

Még a király megérkezése előtt súlyos szerencsétlenség érte *Dankl* vezérkari ezredet, a király egyik legkedvesebb emberét. Megbokrosodott a lova és levetette. Az ezredes kitérte jobb karját. Az első segélyben a városka körorvosa, *Kertész* dr. részesítette a szerencsétlenül járt ezredet, akit legelőbb *Beck* vezérőnök látogatott meg. *Beck* ezután a serény orvost is meglátogatta és külön köszönetét fejezte ki neki, ami azért érdekes, mert a hadsereg eme legelőkelőbb tagja külön is kiemelte, hogy az orvos a király egyik leghűbb emberének tett szolgálatot.

Ugyanennél az orvosnál lakik *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter, aki szokott szívélyes modorával társalog házigazdájával és szeretetreméltó nejjével. Ez orvos többek között kikérdezte tavalyi nagy betegségének fázisait.

— Hát megváltak, megkinoztak, meggyötörtek a kollégái, kedves gazdám, de ez mind semmi sem volt ahhoz az öt hónapoz képest, a melyet a *védő vita* alatt megszenvedtem. Az többet számít minden háborus esztendőnél.

Sturm, — ki nem ismerné őt, az elmés *Sturmot*, a *Bud. Tnd.* fejét — a király vendége, aki a kastélyban várta be osztrák kollégájával 6 felségét. A midőn a király hozzájuk

burok van; termés piros bogycó, mert e magános —

Az asszony (majdnem sirva): Ne kinozz; ez nem férfias dolog, asszonyt bántani. Hangosan olvasz, mintha észre sem vennéd létezésemet. Mindig ilyen szívtelen, rossz vagy hozzám. Miért? — Lám ideértünk a kis padhoz, ahol tegnap olyan csunyán megszidtál, mert megmutattam a helyet, ahova reád gondolva, — leirtam nevednek kezdőbetűit s „szerelek.” Egyszer írtam le, pedig lett volna idő hozzá, hogy ezerszer tegyem, míg te a fenyők különböző fajait tanulmányozod.

Viktor ur: Hála Isten, megint szemrehányás. Talán dicsőretet vártál hóbortosságodért? Beirkálni a padokat, mint holmi iskolás gyerekek. És mi rossz van abban, hogy a fenyőket tanulmányozom? Persze, ismét kellemetlen leend, ha rendetlenséget csinálók a gyönyörű íróasztalon, mely bölcsesséred szerint nem arra való, hogy virágokat, faágakat boncolgassak rajta, mert befaragom vele a drága butort. Oh drága nő, aki nem vagy képes megérteni hivatásokat e földön, miért is létezel!

Az asszony: Most már elég lehetne a csufolódásból. Igazán szegyenleném, ha valaki haláná beszélgetésünket. Kijövünk sétálni e csodaszép helyre, s ahelyett, hogy élveznénk — civakodunk. Nem volna okosabb leülni erre a kis padra és beszélgetni kettecskén? Látod, én ledobnám kalapomat a földre, s odahajtanám fejemet a válladra. A könyvet is a kalap mellé hajtanánk és megbékülve, jókedvűek lennénk mindaketten. Te megsimogatnád szőszke fe-

jecskémet én megcsókolnám a te csunya kormos bajuszodat és mesélnék sok kedves, mulattató dolgot az iskoláról, a lányokról, a szerelemről és —

Viktor ur (ideges közbeszólással): Nem, nem. Köszönöm a gyönyörű tervet, de egyelőre hagyjuk csak úgy, a mint van, tervnek. Egyéb, fontosabb teendőm is akad. Ahogy minapában sétálgattunk, alig fejlődő bimbójában láttam *Lisimachia nemorumot*, azaz *Ligeti Lizinkát*. Ma már bizonyára teljes virágjában van s így érdekel engem. Addig szórakozzál te is, szedj virágot, vagy várj be itt, míg jövök.

Es *Viktor ur*, aki korban, formában alig változott, egyedül hagyja szomorú kis társnőjét. S a kf nem érdeklődött az igazán ritkaságba menő növényzet után, most bukdácsol, hajlong az erdő tisztán, megtömi zsebeit különféle hétköznapi virágokkal, levelekkel, fűekkel, mohákkal. Végre hazatérésre gondol, kimerülten, fáradtan a sok botanizálástól. Eh, a magasságban sincs már igazság! Az idő: meleg nyári hónap, a szín: a hegyek közötti sétány, melynek baloldalán gyönyörű fenyves, jobbfelől csinos erdőség, változatos gazdag flórával. A szín, az idő alig változott. Csak a helyzet különböző egy kicsit. Most visszafelé indulnak — hazafelé. Es az asszony, aki elbusultan, bánatos szemekkel sétálgat *Viktor ur* után — a saját, — — míg amaz a trásik, a kicsi borzas, rendetlen asszonyka, három-négy év előtt a más felesége volt.

ért, Sturm felé fordult és magyarul így szólította meg:

— Örülök, hogy ismét itt láthatom önöket.

Ezután az osztrák *Sturmhoz* fordult és németre fordította ugyane szavakat:

— Ich freue mich, die Herren wieder hier zu sehen!

A király általában minden polgár emberrel magyarul beszél, csupán akkor fordítja németre a szót, ha az illető magyarul nem tud.

Altalános mély s kellemes hatást tett a német trónörökös. A mostanában állítólagos szerelméről sokat emlegetett Vilmos herceg nagyon csinos, szép, szőke fiatal ember, rendkívül hasonlít az atyjára.

Az a kijelentése, hogy örömmel jött Magyarországra, mindenütt rokonszenvet keltett.

Érdekes, hogy a csütörtöki udvari ebéd után, a mely szokatlanul háromnegyed kilencig tartott, Vilmos trónörökös két fiatal hadsegédével a kastély előtti kertbe ment, és ott másfél óráig sétálgatott — minden rendőri felügyelet nélkül, ami nagy szó, ismerte az ilyenkor szokásos rendőri intézkedések szigorát. Sétálgatott tehát és szívélyesen fogadta az üdvözléseket. Minden szívet megnyert. A hölgyek imádják.

Érsek és esperes.

(Egy lefüggesztett esperes vádjai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Megemlékeztünk arról, hogy *Manegutiu* volt marosvásárhelyi görög keleti román esperes röpiratot adott ki *Metianu* János nagyszombati érsek-metropolita ellen, a kit azzal vádolt, hogy őt bosszúból erőszakosan megfosztotta esperesi állásától.

Erre vonatkozólag most a nagyszombati érseki egyházmegye félhivatalos lapja, a *Telegraful Român* hosszabb cikket közöl, a melyben többek között a következőket mondja a nagy port fölvert *Manegutiu*-ügyről:

Manegutiu hivatalvesztését az ellene ez előtt már 5 évvel folyamatba tett s csak mostan befejezett fegyelmi vizsgálat eredményezte, és azon állítás, mintba az érsekmegyei konzisztórium ezen eljárása által csak megbosszulta volna magát *Maneguti*val szemben, ennek július havában megjelent becsmérlő röpirata miatt, alapszél, mi egyébként a következőkből is kiválglók:

Még 1886-ban, pojánai lelkész minőségében a jelenlegi karánsebesi püspök — akkor még érseki helynök — elnöklété alatt függesztette föl hivatalából a konzisztórium papi állásával összeférhetetlen ügyletei miatt. Néhány évig javulást színlve, más pályázók hiányában a marosvásárhelyi esperesi kerületnek élére került ideiglenesen. Pojánából való távozása előtt félrevezette még két pojánai lelkész kollegáját, oly módon, hogy a pejánai lelkész jóvelmet is magának akarta biztosítani. Ebből polgári pert támadt, melyben csak a múlt években döntött a kelepchébe került lelkészek javára a kir. Kuria.

Esperessé való választása alkalmával elkövetett s csak megerősítése után kiderült szédelmései közül megemlítendő, hogy egy, a választásra nagy befolyással bíró egyénnek 500 forintot adott, mely összeget később per útján visszakövetelt.

Mint esperes élete céljával a vagyonszerzést tűzte ki; egy darabig az *Albina* ügynöke és bizalmi férfitája is volt, de a pénzintézetrel szemben gyanus és később bizonyult hűtlen magaviselete lehetetlenné tette ezen állásban való további maradását.

Terhelő visszaélések miatt fegyelmi vizsgálat indítván ellene, még 1897-ben *Román Miron* metropolita alatt határozatott el újból való lefüggesztése; ezen ítélet azonban részint az ellene utólagosan beérkezett s vizsgálatot igénylő vádakra való tekintettel, részint mert a konzisztóriumban még mindig javulását remélték, nem lett akkor végrehajtva.

A szerencsétlen marosvásárhelyi kerületben elkövetett igazságtalansága t panaszló feljelentések szaporodása még ez előtt három évvel kényszerítette a konzisztóriumot az 1897-ben félbeszakított fegyelmi vizsgálat újból felvételére. A per törvényszerűleg folyt le; a helyszínen rendelt kutatás számtalan visszaélés és zsarolási eset nyomára vezetett, mire a konzisztórium ügyész vádat, *Manegutiu* feleletet, első elleníratot, másik válasziratot adott be, míg a hivatalvesztési ítélet bekövetkezett. Ez ellen *Manegutiu* a metropolitai konzisztóriumhoz felebbezett.

Az ítélet kihirdetése óta vagy 30 hamis eskü és hivatalos pénz hűtlen kezelésével vádoló jelentés érkezett még ellene.

Az elítelt bűnössége s az érsekmegyei konzisztórium helyes eljárása mellett szól az is, hogy a legfőbb egyházi hatóság, a metropolitai konzisztórium, melynek többségét az aradi és karánsebesi egyházmegyei dignitáriusai képezik, *Popea Miklós* karánsebesi püspökkel egyetértőleg visszautasította *Maneguti*nak felebbezését.

Az összes ezen odiozus ügyben írottak közül csak az áll, hogy a konzisztórium kiküldöttjei csakis a politikai hatóságok közreműködésével tudták *Maneguti*tól a hivatalt átvenni, miután ez már kijelentette volt, hogy semmiféle konzisztóriumot, vagy egyházi hatóságot nem ismer s annak magát alá nem veti. Bűnösségét azonban ő maga is ismeri el. Hogy t. i. az ellene folyamatba tett kriminális perek következményei alól magát kivonhassa, a múlt napokban *Sebess Dénes* dr. ügyvédje útján kérte a konzisztóriumot, hogy az általa elidegenített pénzt békés uton visszatérítthesse.

Nem bosszuállás tehát, így végződik a *T. Román* cikke, hanem megérdemelt büntetés érte ezen szerencsétlen, állítólag elmebeteg embert.

A mezei gazdák

és az állategészségügyi zár.

(A földmívelési miniszter Aradmegyéhez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Aradmegye közigazgatási bizottságában legutóbb fölhangzott a panasz, hogy az intézkedések, amelyeket az állategészségügyi hatóság a száj- és körömfájás miatt tett, nagy kárára vannak az érdekelt községek gazdáinak, amennyiben azokat a mezei munkában és egyéb kereseti forrásuk teljesítésében gátolja. Erre nézve a pécskai járás főszolgabírája is előterjesztést tett az alispánhoz, s a közigazgatási bizottság többek hozzászólása után felíratot is intézett a földmívelési miniszterhez, amelyben a tulszjogoru és káros intézkedések enyhítését kérte.

Ezekre a panaszokra válasz az a körrendelet, amely ma érkezett *Aradmegyéhez*. Ebben a következőket mondja a földmívelési miniszter:

Folyó évi augusztus hó 23-án kiadott körrendelettel felhívtam a törvényhatóságot, hogy a ragályos száj- és körömfájás elterjedése ellen a leghatásosabb intézkedéseket foganatosítsa, és pedig többek között, hogy mihelyt ezen betegségnek csak egy esete is megállapítottatik, községi zárlatot alkalmazzon s a törvényhatósági magy. kir. állatorvost meghallgatva, a fertőzött községet a vele szomszédos községekkel együtt azonnal vészkerületté nyilvánítsa.

Ismételve tapasztaltam, hogy egyes törvényhatóságokban ezen betegség fellétekor a fertőzött községre a községi zárlaton felül minden különleges indok jelzése nélkül is általános istállózárlat is alkalmaztatik, ami főleg most a sürgős mezei munkák idején a gazdaközönségnek indokolatlan károkat okoz.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy haladéktalanul rendelkezék olyképen, hogy a fertőzött községekben a hasított körmü állatoknak istállózárlata alatt tartása rendszerint csak a fertőzött udvarokra szorítkozzék oly módon, hogy a betegség tovább terjedése hathatósan megakadályoztassék, ellenben a vészmentes udvarokból a szarvasmarháknak a község határán belül gazdasági munkákra

használatára ne akadályoztassék, kivéve, ha a betegség elhurcolásának veszélye csakugyan fenforog és ha az elsőfoku hatóság az ilyen rendkívüli óvintézkedés elrendelését a tényleges viszonyokhoz mérten szükségesnek tartja.

Darányi, s. k.

Kellner György törvényhatósági állatorvos ennek értelmében rögtön intézkedett. Megjegyezzük e helyen, hogy a ragadós száj- és körömfájás legutóbb *Berzován* is fellépett.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

* Az aradi színtársulat Gyulán. A hathetes gyulai szezon sok sikert hozott *Zilahy* társulata számára. Legutóbb *Kuruc Feja Dávid* ment mint premier s ezt megelőzőleg *New-York szépe Gésák és Szulamit*. A három operetnek érdekessége volt *Rózsa Lili* vendégszereplése, míg az utóbbi két darabnak egyben *Zilahyné Singhoffer* Vilma fellépte is. *Zilahyné*ről elragadtatással ír az ottani ujság. Mikor az igazgatóné szép hangját és pompás énektudását dicséri, nem mond előttünk ujságot. A vendégiátszó *Rózsa Lili* szerződtetését az operett-előadások nagy nyereségének tartják. Mind a három fellépte alkalmával meghódolt neki a gyulai közönség. A *New-York szépe* csavargó lányában — mint a kritika írja — voltaképen ő tette az egész darabot, központja volt a publikum figyelmének s az egész estét magának foglalta le. Az operett-színészknél szokatlan drámai ereje, mely főképen a *Szulamit*-ban érvényesült, Gyulán is feltűnt. *Békéssy Gyula* szép baritonja is bő elismerése talált. Az operett-estét követő *Kuruc Feja Dávid* előadása alkalmából sok dicsérettel emlékeznek meg *Csiky Lászlóról*, *Gazdy Arankáról*, *Mariházyról*, *Békés Gyuláról* s különösen *Szabó Irmáról*, kinek naiv *Böskéje* nagyon kedves volt. Ma és holnap *Tanay Frigyes* a Vígsház fiatal tagja vendégszerepel.

* Színházi bérlés. *Gonda László* színházi pénztáros a következő sorok közlésére kér: Tisztelettel értesitem a n. é. bérlő közönséget, hogy szombaton, szeptember 20-án déli 12 óráig tartatnak fenn a régi bérlők jogai, szeptember 20-án, délután 3 órától pedig az előjegyzett bérelni óhajtok igényei elégitetnek ki. Kerem tehát a régi bérlő közönséget jogaik fenntartására bérlésük megújítására, miután szeptember 20-án tul régi bérlőjogaik megszűnnek. Bérelni lehet naponta reggel 10 órától 12 óráig, délután 3-tól 5 óráig, a színházi pénztárnál, az előleges színházi jelentés feltételei szerint *Gonda* pénztárosnál.

* Az új szezon. A színházgatók mindenfelé kirukkolnak a színházi jelentésekkel, melyek ha nem is tekinthetők programmul, mindenestre érdekesek abból a szempontból, hogy kiket sikerült a társulatokba összetoborozni. Ha a sajtónak a jelentéseket kísérő megjegyzéseit figyeljük, úgy *Janovics Jenő* dr.-nak, a *szegedi* színház igazgatójának társulatával vannak legjobban megelégedve, és méltán, mert kétségtelen, hogy a vidék legjobb erőit a *szegedi* közönség láthatja együtt színpadán. A *szegedi* színház kiválóbb tagjai — kik között sok Aradról ismerős névvel találkozunk — a következők:

Székely Irén, *Feledé Boriska*, *Ledofszky Mariska*, *T. Balogh Etel*, *Hettyei Aranka*, *Kiss Irén*, *Mészáros Gizella*, *Horváth Paula*, *Arday Ida*, *Fenyéri Mór*, *Mezei Péter*, *Bihari Akos*, *László Gyula*, *Mezei Mihály*, *Leövey Leó*, *Borbély Sándor*, *Arkossy Vilmos*.

Somogyi Károly, a *nagyvárad*i Szigligeti színház igazgatója már teljesen összeállította tagjainak névsorát, melyben szintén akad több ismerős név. A névsor a következő:

Igazgató és főrendező: *Somogyi Károly*. Titkár *Erdélyi Miklós*. Szakrendező *Peterdi*

Sádo., Pintér Imre. Karmesterek Müller Ottó és Müller Mátyás. Sugó Markó Elemér.

Nők: Szoyer Ilonka, állandó vendég, Amon Margit, A. Hódy Anna, Benkő Jolán, Bilkei Irén, B. Horváth Irma, E. Kovács Mariska, G. Szabó Mariska, H. Czene Stefánia, H. Novák Irén, Horváth Irén, Kulinyi Mariiska, M. Kéri Jolán, K. Komáromi Mariska, László Irén, Lengyel Margit, Magda Eszti, Márkus Aranka, P. Szép Olga, Peterdy Etel, Orley Flóra, Somogyiné Nagy Julia, Sarkadyné, Sz. Suszter Mariska, Székely Anna, Tóvári Anna, D. Tóth Bözsi, T. Pogány Janka, Vankné, Zách Terka.

Férfiak: Bognár János, Bérczi Gyula, Bajor Odön, Csátár Győző, Deésy Alfréd, Erdélyi Miklós, Gaidzsinszky Pál, Halmay Lajos, Herold Ede, Krasznay Andor, Kalmár Béla, Kelemen Imre, Kertész Sándor, Kovács Lajos, Kuttner József, Losonczy Gábor, Lendvay Odön, Müller Ottó, Müller Mátyás, Miksay Emil, Markó Elemér, Peterdy Sándor, Perényi József, Pintér Imre, Somogyi Károly, Szathmáry Árpád, Sik Rezső, Sarkady Endre, Szabó József, Szarvasi Sándor, Tóth Elek, Tarr Béla, Vank István.

* Színészet Csabán. B.-Csabáról írják: Kövessy Albert színtársulata szerda óta játszik a csabai színházban. Meggyőződhetünk az eddigi előadásokból, hogy a társulat magas művészi színvonalon áll. A színügyi bizottság nem csalódott, midőn engedélyt adott Kövessynek, de hogy a direktor nem fog-e csalódnai, arról az eddigi pártolás után nem lehet jót állani. A napokban *Katalin* t játszották s különösen tettett *Mányai Aranka* (cárnő) és *Aradi Aranka* (Germain).

Csanády Virgil

Kossuth-nótája.

(Jókai bizonyítványa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az aradiak bizonyára még nem vesztették el emlékezetükből az öreg Csanády Virgilt, a veterán zongoratanárt és zeneszerzőt, aki csak néhány éve származott el Aradról. Az öreg Csanádyról most érdekes apróságot írunk nekünk.

Csanády Virgil nemrég abban fáradozott Budapesten, hogy a Kossuth-ünnep alkalmára olcsó kiadásban köztegyen egy szép Kossuth-nótát, melyet sok év előtt a nép ajkáról szedett kottába. De a szövege a dalnak a szekuláris ünnepre nem alkalmas. Kapta hát magát a jó öreg és bekopogtatott Jókai Mórnál, szépen és alázatosan megkérve, hogy írjon szöveget a dalhoz, melyet ötvenezer példányban akar a nép között elterjeszteni. Jókai leültette az öregot, adott neki jó szót, de a verset nem ígérte meg. Sokat kell most dolgoznia, írnia, mondotta, nem vállalkozhatik a feladatra. De menjen el — biztatta — Pósa Lajoshoz, annál szebb verset a szép melódiára senki sem ír. Menjen csak bizalommal, jó ember az, megírja.

Az öreg csüggedten mondotta:

— Jártam már nála kérem, de azt mondotta, hogy nem ér rá. Hanem — és itt szerényen kőhögött — szoktam én is verset írni s megpróbálkoztam valami szöveggel.

Azzal elővette zsebéből a gyönyörű kalligráfiával leírt verset és egy kezdő poeta izgatósságával átnyujtotta a mesternek. Biz az nagyon-nagyon gyöngé vers volt. A címénél alig volt több benne Kossuthról, de annál több a koronás királyhoz való hűségről s a jog, törvény és igazság korszakáról. Jókai átolvasta, ránézett a szepegő öregre s jóságosan mondotta:

— Jó lesz ez. Adja ki a nótát ezzel.

Csanády bácsi nagyot s merészet gondolt: Magától nem meri, de ha a költőkirály approbálná...

— Megteszem, megteszem! — mondotta Jókai, azzal kezébe vette a tollát s az ő szép

gömbölyű betűvel ezt a bizonyítványt írta a vers aljára:

„Láttam és minden tekintetben megfelelőnek találtam. Jó vers.

dr. Jókai Mór

Az öreg boldogan távozott. De öröme nem tartott sokáig, ment a kiknek az approbált verset megmutatta, mind csak azt mondták, hogy azon a versen csak egy van, a mi szép és szivreható: a Jókai bizonyítványa. De e vers maga elég volna arra, hogy a nótát megbuktassa. Csanády bácsinak keserűen esett a kiábrándulás, de belátta, hogy a nótának az ő versével nem szabad megjelenni. Estére beállított tehát a Pósa-asztalhoz és most már még szebb instenciával kérte Pósat, hogy mentse meg a nótáját s írja meg hozzá a szöveget. Pósanak lágy szive van s nem tudott többé ellenállni. A verset megírta. Az öreg pedig gondosan összehajtogatta a magáét, a melyen a Jókai kezeirása van és azt mondotta:

— Most már nem adom ki ezt, de megahygom, hogy ha meghalok, Jókai áldott kezeirását tegyék szivemre a koporsómban.

Az aradi Kossuth-ünnep.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

A szeptemberi Kossuth-ünnep képe mindig nagyobb arányokban bontakozik ki előttünk. Alig van nap, hogy újabb és újabb számokkal ne bővítenék az ünnepély programját.

A Kossuth-ünnep mozgásba hozta a pártokat is. Az aradi függetlenségi párt után a szabadelvű párt nagybizottsága gyűlt össze értekezletre, hogy megbeszélje, hogyan és miként vegyen részt a Kossuth-ünnepen.

(Az aradi szabadelvű párt.)

Tegnap délben volt az értekezlet a Millennium különtermében Tagányi István pártelnök elnöklése mellett. Az értekezlet megnyitása előtt megjelent Müller Károly, Péterffy Antal és Benedek Árpád, mint az aradi függetlenségi párt kiküldöttjei, avval a kérelemmel, hogy a szabadelvűpárt rendezze az ünnepet együttesen a függetlenségi párttal. Erre nézve volt is már kész tervük, a melyet a szabadelvűpárti értekezlet minden vita nélkül magáévá tett.

E szerint a Kossuth-ünnep előestéjén, szeptember 18-án este zenés takarodó lesz. A fáklyás és zenés menet a főispánhoz s a polgármesterhez megy, azután bejárják a város főbb utcáit. Beszéd sehol sem lesz.

Másnap, szeptember 19-én, a városligeti vendéglőben nagy banket, melyre a belépő jegy nem lehet több, mint négy korona. Erre a banketre már választottak is szónokot a maguk részéről.

Délután pedig a városligetben 20 fillér belépti díj mellett népünnepély lesz, mely alkalomra a liget el lesz zárva.

A szabadelvűpárti értekezlet ezt a tervet teljességében a magáévá tette, csak a kijelölt szónok miatt voltak egyeseknek aggályai. Az értekezlet ugyanis véleménykülönbség nélkül abban állapodott meg, hogy az ünnepélynek nem lehet pártszínezete s ez kizárólag a polgárság ünnepe lesz.

Ha lesz hivatalos szónok, az a polgárság nevében, s nem mint pártember fog beszélni.

Ezért aztán elhatározta az értekezlet, hogy a három alelnököt kiküldi, hogy tárgyaljanak a függetlenségi párt kiküldöttjeivel ebben az ügyben.

Hassanak különösen oda, hogy a hivatalos szónok ne legyen pártember. Erre nézve föl-

merült az az eszme, hogy vagy Csécsi Imre, vagy pedig Csák Czirják dr. legyen a hivatalos szónok. Majd pedig úgy határoztak, hogy a rendező bizottság kérje föl Institóris Kálmán polgármestert a beszéd megtartására. Ezen a módon a banketnek elveszik a pártjellegét s ily módon lesz az a polgárság ünnepe.

A három kiküldött Tedeschi Viktor, Neuman Adolf és Robitsék Ágost azonnal érintkezésbe lépett a függetlenségipárt kiküldöttjeivel és meg is egyezett abban, hogy fölkerik Institóris Kálmánt a hivatalos szónoklat megtartására.

Az értekezleten jelen voltak: Deutsch Bernát, Edvi-Ilés László, Haszlinger Gyula, Löwinger Miksa dr., Neuman Adolf, Probszt Mihály, Robitsék Ágost, Stauber József, Steinhart Mór dr., Szathmáry János, Schröder Béla, Tagányi István, Tedeschi Viktor, Tolnai János dr., Vásárhelyi László, Wallfisch Armin.

(A polgármester felhívása.)

Institóris Kálmán polgármester a Kossuth-ünnepre a következő lelkes hangú felhívást bocsátotta ki:

A folyó év szeptemberének 19 ik napján száz éves évfordulója lesz a nemzet halhatatlan emlékü legnagyobb fia: Kossuth Lajos születésének.

E napon gazdag és szegény hálával rójjá le kegyeletét az önzetlen legnagyobb hazafi feledhetlen emléke iránt, a ki egész életét elméjét nemzetünk legszentebb jogainak védelmezésére, és hazánk népeinek felszabadítására szentelte.

Városunk mindenkor hazafiasan gondolkozó és háláérzettel eltelt közönsége a nagy nap emlékéhez méltó ünnepek rendezését határozta el, mely határozattal nyert megbízás alapján a városunkban lévő egyesületeket testületeket és intézeteket ezennel tisztelettel felkérjük arra, miszerint a mondott napon délelőtt 9 orakor a városháza előtti téren megkezdődő ünnepeken zászlóikkal, minél tömegesebb számban megjelenni, s ez által az ünnepélynek fényét részvételükkel emelni sziveskedjenek.

Hasonlólag kérelemmel fordulunk kereskedőink és iparosainkhoz, hogy ezen napon az ünnepnek tartama alatt üzleteiket bezárni, a háztulajdonosokhoz pedig, hogy házaikat napra fellobogózni sziveskedjenek.

Arad, 1902. évi szeptember hó 15.

A rendező bizottság nevében:

Institóris Kálmán
polgármester.

(A kereskedők.)

Az Aradi Kereskedők Köre a Kossuth-ünnepre a következő felhívást adta ki:

Századik évfordulóján annak a napnak, a melyen a magyar nemzetet újjáteremtő, szabadságát életrekelő férfiú Kossuth Lajos megszületett, ünnepet ül a magyar kereskedő osztály is. Ünnepelnek, mint magyar polgárok, és lerójják a hála adóját annak örökké tartó emlékeze iránt, a ki államférfiúi bölcsességével, csodákra képes, hatalmas kezével megalkotta az alapot, a melyen a magyar kereskedelem és az ipar fölépülhet.

A hazafiság vallásának erre a magas ünnepére hívjuk körünk tagjait, Arad kereskedőit és kereskedelmi alkalmazottait. Az ünnepi oltár elé járulván, sorakozunk egy táborba, hogy a társadalom ez osztályának az ünnepen való részvétele illő legyen Arad kereskedőinek mindenkor megnyilatkozott hazafiasági érzéséhez.

Felhívjuk az Aradi Kereskedők Köre tagjait s azonkívül is minden aradi kereskedőt és kereskedelmi alkalmazottat, hogy f. év szeptember 19-én, a város törvényhatósága által rendezendő hazafias ünnepen megjelenni, s arra az Aradi Kereskedők Köre helyiségében (Szabadság-tér 7., 1 em.) reggel 8¹/₂ órakor gyülekezni sziveskedjenek.

azon ünnepély befejezése után körünk helyiségébe vonulunk, a hol rövid ünnepség keretében megheszoruzzuk Kossuth Lajosnak arc-képét.

Hogy pedig az ünnepi hangulatot mi sem zavarja, és hogy az ünneplésben módja lehessen minden kereskedőnek és kereskedelmi alkalmazottnak: arra kérjük az igen t. kereskedő urakat, hogy szeptember hó 19-én, az ünnepély ideje alatt, délelőtt fél kilenctől egy óráig üzleteiket zárva tartassák.

(Az ünnepi menet.)

A város ünnepélyét rendező szűkebb körű bizottság legutóbbi ülésén a következő részletekben állapodott meg:

A mise után a menet a városházára a következőképp alakul: A menet élén fog haladni a zenekar, utánuk következnek az öreg honvédek, azon egyletek, melyek zászlóikkal vonulnak ki, a törvényhatóság, a megye törvényhatóságának képviselője, az állami hivatalnokok és egyesületek, asztaltársaságok.

A tanintézetek összes növendékei a mise alatt a Széchényi-utcától a városházáig állanak fel és a szabadságszoborhoz irányuló felvonuláskor elől mennek tanítójuk és tanáruk vezetésével.

A bizottság felhívja az egyleteket, a kik a Kossuth-ünnepen küldöttséggel részt óhajtanak venni, hogy a részvételüket kedden délután 4 óráig a polgármesteri irodában jelentésük be.

(Az aradi pinórék.)

Az aradi pinóregylet tegnap tartott választmányi ülésén azon határozatot hozta, hogy a Kossuth-ünnepélyen testületileg fog megjelenni, továbbá a Kossuth szoborra 100 korona adományozását hozza a közgyűlésnek javaslatba olyképen, hogy az 5 éven keresztül 20 koronánként fizetessék.

(A vidéken.)

A buttyini kaszinó választmányára e hó 14-én tartott ülésén elhatározta, hogy Kossuth Lajos születésének száz éves évfordulóját a polgári olvasó-egylettel és a tűzoltó-egylettel karöltve megünnepeli. Az ünnep részletei a következők:

Délelőtt 10 órakor ünnepélyes istentisztelet.

Délután négy órakor diszünne, melyen Buday Zoltán aljárásbíró beszédet mond, Kiurszky Iván jegyző pedig Rákosi Viktor „Fohász“-át olvassa fel.

Este fáklyásmenet és a város kivilágítása, utána társasvacsora, melyen dr. Dénes ügyvéd mondja a diszbeszédet.

SPORT.

+ Aradi tornászok kirándulása. Az Aradi Tornágyesület őszi kirándulásainak sorozatát folyó hó 14-ikén, vasárnap kezdette meg a világi várromokhoz és a regényes szépségű „Feredő“ forráshoz. A kirándulásban, melyet Nagy Sándor titkár-művezető vezetett, heten vettek részt és pedig: Fényes Iván dr., Farhas Ignác, Maurer Károly, Lauhner József, Fránkel Ottó és Steinitzer Imre. A kirándulók vasárnap reggel indultak el Aradról az aradcsanádi vasúttal s Világosra érve, egy óra alatt megmászta a várhegyet. Tíz órakor elindultak a világi várromokat és a kovaszinci szőlőhegyeket összekötő hegygerincen s gyönyörű erdőségen haladva fél 1 órakor a „Feredő“ forráshoz értek. Itt ültették fel a főhadiszállást és 2 óráig pihentek az árnyas, erdős hegyektől koszoruzott völgyben. Délután 2 órakor tovább indultak a kirándulók rengeteg szép erdőségekben folytatva utjukat s délután 4 órakor leereszkedve a kovaszinci szőlőhegyek közé, fél 5 órakor Kovaszincra értek. Itt betértek Miklósi János gör. kel. plébános vendégszerető hajlékába, hol a derék magyar érzelmi plébános vendégszeretettel fogadta a kirándulókat. Vacsora után Nagy Sándor titkár-művezető meglehangú pohárköszöntőjében emlékezett meg a szíves fogadtatásról s a tornaegyesület és a kirándulók nevében köszönetet mondott a vendégszerető családnak. Innét a gyoroki vasuti állomásra mentek, honnan a kiránduló csapat vasúton jött vissza Aradra. Szeptember 28-ikán

a milovai völgybe rendez kirándulást a tornaegyesület.

+ Az aradi atletikai club választmánya e hó 16-án a „Központi kávéház“ külön termében ülést tart. A titkár kéri a választmány tagjait, hogy a gyűlésen okvetlenül megjelenni szíveskedjenek.

Csáky és Csávolszky.

(Egy beszéd és egy beszéret.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 15.

Csávolszky Lajos országgyűlési képviselő legutóbbi köriratot adott ki Királyunk és tanácsosai címén. Azt fejtegeti ebben, hogy a királyt a hozzá legközelebb álló politikusok nem informálják úgy, a hogy a nemzet érdeke megkívánja.

Ennek a röpiratnak egy passzusa miatt most polémia keletkezett. Csávolszky ugyanis idézi Csáky Albinnak, a főrendiház elnökének a képviselőházban évekkal ezelőtt tartott beszédéből ezt a részt:

„Higgyék el nekem tisztelt képviselőtársaim, ott a függetlenségi párton, mi is jobb szeretnők, ha azon a helyen, a hol most Európában az osztrák-magyar monarchia áll, csak egy nagy és hatalmas Magyarország állna, olyan Magyarország, a minő a Korvin Mátyásé vagy a Nagy Lajosé volt, mely a többi nagyhatalmak sorában egyenrangú tényezőként szerepelhetne. De s történeti fejlődésen nyugvó államalakulást nem lehet megváltoztatni.“

Ebből Csávolszky a következő következtetést vonja le:

„Midőn Csáky azt mondja: „Mi is jobb szeretnők itt egy nagy és hatalmas Magyarországot“, az annyit jelent, hogy a kormány-párt, vagyis az országgyűlés többsége is jobb szeretne itt egy nagy és hatalmas Magyarországot“. Ha pedig a törvényhozás egyik faktora nem teheti azt, a mit „jobb szeretne“ annak csak egy akadály lehet. Ez az egy akadály a törvényhozás másik faktora: a király. Mert ha a király is „jobb szeretne“ itt egy nagy, hatalmas Magyarországot, és az országgyűlés többsége is jobb szeretne — no hát akkor megvolna. Egy országban, hol nemzet és király egyet akar, az állam átalakulásának semmi sem állhatja útját. Csáky Albin gróf kijelentései tehát egyedül a király ellenállására céloznak, azért nem történhetik meg az, mit az országgyűlés többsége is „jobb szeretne.“

A röpiratnak ezen passzusaira — írja fővárosi tudósítónk — Csáky Albin, a főrendiház elnöke a következő nyilatkozatot tette közzé:

Csávolszky Lajos ur Királyunk és tanácsosai című tegnap kezeimhez érkezett röpiratának nyolcadik oldalán valamely képviselőházi beszédem egy részét idézi, ehhez cáfoló fejtegetést fűz és végül egyenesen hozzám azt a kérdést intézi: Tudom-e, hogy mit jelentenek az ilyen nyilatkozatok?

Az idézet, emlékezésem szerint, mert a képviselőházi naplók itt nem állnak rendelkezésemre, teljesen helyes, az abban foglaltak most is szóról-szóra megfelelnek az én meggyőződésemnek, a cáfoló fejtegetés ellenben szerintem teljesen téves és a hozzám intézett kérdésben rejlő végkövetkeztetés teljesen indokolatlan.

En ugyanis oly történeti fejlődésről, történeti fejlődésen alapuló államalakulásról szóltam, a mely meghusítottta a magyar királyságnak a többi nagyhatalmak sorában egyenrangú tényezőkénti szereplését; a Csávolszky Lajos ur által felsorolt 1687., 1728., 1848. és 1867-ik évi közjogi változtatások pedig a magyar királyságnak nagyhatalmi minőségével semmi nemü összefüggésben nincsenek. Ezek oly módosításai az ország alkotmányának, a melyekhez a külföldnek semmi köze, a nagyhatalmi állás ellenben nem dekretálható valami, miből az én logikám szerint az következik, hogy amazokat a nemzet és király együttes akarata akadálytalanul létesítheti, az utóbbi, a nagyhatalmi állás, ellenben csak a történeti fejlődésnek, ezen alapuló államalakulásnak, tehát a világtörténelmi nagy történeti eseményeknek lehet az eredménye, oly eseményeknek, a melyek megváltoztatására nem elégséges egy nemzet és királyának együttes akarata és a melyek esetleg kedvezőtlen következményeit nemzet és király egyaránt elviselni kénytelenek, mivel a világtörténelemben a legújabb jelenkori számtalan példái vannak.

Csávolszky Lajos ur talán csak nem vallja, hogy p. o. Belgium, ha országos képviselője és királya úgy akarná, akadálytalanul egyenrangú tényezőként szerepelhetne az európai nagyhatalmak sorában?

Szepes-Mindszenten, 1902. évi szeptember hó 18-án.

Gróf Csáky Albin s. k.

Látogatás Görgeinél.

(„Legyek hát áruló!“)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Egy újságíró vasárnap meglátogatta a visegrádi remetét, Görgey Artur tábornokot. Az érdekes látogatást így írja le:

Egyszerűen, nyugodtan, de kellemesen él Görgey. Lakása szintén egyszerű, mondhatni szegény. Az a sok cicoma, a tömérdek csecsebecse, a fantasztikus apróságok, amelyekkel a modern uri lakások tömve vannak, irgalom nélkül száműzve vannak az egyszerűséget kedvelő exhadvezér otthonából.

Hogy mit mondott? Így kezdte:

— Újságíró... Mint halottak napján a temetőbe, egyszer-egyszer hozzám is ellátogatnak. Mivel szolgálhatok?

Elmondtam neki, hogy a jövő hét nagy, magasztos szent ünnepéről, a Kossuth-ünnepéről óhajtanám hallani a benyomásait. Mit érez most? Mily emlékek ébrednek föl az aggastyán lelkében? Hiszen — tettem hozzá — a mult viharai elültek már, s a kérdés most már nem lehet kiméletlen.

— Pedig as! — felelt a tábornok. Egy percre föl is emelkedett székéből, ezt mondván mintha bosszusan toppantott volna a lábával. Aztán így folytatta:

— De hát mit is beszéljek? Kik érdekel már? Megirtam a mondanivalómat. Ki olvasta a könyvemet? Most már mindegy. En már hallgatok. Talán a megboldogult feleségem révén — isten nyugtassa! — hallanak még rólam.

— Hogy-hogy?

— Eveken keresztül írt memoárokat. Ha elszólit a Mindenható, talán nyilvánosságra kerülnek.

Mástól tudtuk meg, hogy ezeket az emlékirásokat Tipula Gyula 48-as honvédszázadosnak, a család bizalmasának adta át Görgeyné. A tábornok egykori hadsegéde volt hivatta arra, hogy a francia születésű Görgeyné memoárjait, melyek németül voltak írva, simítsa át. Az emlékirások két részből állnak. Az első rész a Görgeyvel való címerkérdés idejétől kezdődik és 1849. augusztus 11-ikével, a világi katasztrófa napjával végződik. A második rész a későbbi időről szólva foglalkozik a Görgey internálásával és további életével. Görgey Arthur eddig nem akart beleegyezni abba, hogy a bizonyára roppant érdekes kézirat nyomtatásban a világ elé kerüljön...

Hosszu ideig elmélázva nézett maga elé Görgey Arthur — mintha mégis mondani akarna valamit, mintha szükségét érezné, hogy feleljen az első kérésre. Megismétltem:

— Bocsásson meg, tábornok ur, szeretném ha nem kellene válasz nélkül leírnem a kérdésemet.

— Nos hát, azt elhiheti, hogy értem és

méltányolom a Kossuth ünneplését. Az ország-
nak igaz van. Nagy férfi volt. *Megérdemli...*

Az első ilyen szó, amelyet Görgey Kossuth-
ról kiejtett. Az első zászlóhajtás. Hiszjük, hogy
nem a megtört, mindenben megnyugvó öregség
megnyilatkozása csak.

Talán belső kényszer hajtotta rá, hogy köz-
vetlenül Kossuth után magáról beszéljen. Jel-
lemző, amit elmondott. Ime.

Mindennapi kenyér gyanánt ette még hazája
földjén a megvetés és lenézés kenyerét, amikor
egyszer sétálni indult a szolgájával, két ismert
nevű öreg ur jött vele szembe s az egyik hall-
hatóan elszólta magát:

—*Out az áruló!*

Görgey megállott és csöndesen mondotta:

— Nem felelek rá mentegetőzve. Pedig én
nem vagyok szegény fegyverben sem, mint so-
kan hiszik. Van még készletemben egy és más
olyan támadó fegyver, amivel sebet üthetnék
támadóimnak, de nem használom. Minek is? Az
én martíromságomnak van enyhítő orvosszere
is: az a tudat, hogy *mikor engem sujtanak, a
magyar nemzet szentül hiszi, hogy nem volt gyön-
ge, hogy csak árulás csavarhatta ki kezéből a győ-
zelem gyümölcsét.* Legyek hát én áruló az ő tu-
datában és legyen erős az ő hite...

Merénylet Lobkovitz herceg ellen.

(Éles tölténnyel lövöldözés katonák.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Mikor a katonák bosszút akarnak állani
kegyetlen főlebbvalóikon, akkor ahhoz az esz-
közhöz nyulnak, a mely a legtöbb esetben
célra vezetőnek bizonyult: a lövési gyakorlatok
alatt éles töltést tesznek vaktöltények helyett
a fegyverbe s lepuskásszák azokat, a kikre ha-
ragusznak.

Ilyen eset, sajnos, az utóbbi időben egy-
nél több is fordult elő, éppen az idej hadgya-
gyakorlatok alkalmával. Mélyen elszomorító jel
ez, mely élénk világot vet arra a viszonyra, a
melyben katonáéknál főlebbvalók és a legény-
ség van.

Nemrég történt, hogy Budapest közelében,
egy katonai lövőtérén az egyik ezred egy fő-
hadnagya esett a katonák boszujának áldo-
zatául.

Alighogy a kedélyek lecsillapultak a ször-
nyű eset miatt, már újabb merényletről tud be-
számolni egy fővárosi estilap.

A „Magyar Szó” ma esti számában, a mint
fővárosi tudósítónk táviratozza, azt írja, hogy
a negyedik hadtest és a székesfejérvári hon-
véd hadosztály közös zárógyakorlatain tüzelés
közben nagy kétségbeesés fogta el az egész
tisztkart. Rémülve tapasztalták ugyanis, hogy
a 17-ik honvédgyalogezred legénységéből *igen
sokan éles tölténnyel lőnek*, a mikor előttük
még lőtávolban vannak emberek, ahelyett, hogy
az előírt szigorú parancs szerint vaktöltényt
használnának.

Már az első sortüznél akadt áldozata en-
nek a merényletnek. Egy 68-ik gyalogezredbeli
közkatona a honvédek sortüze után Mannlicher
golyótól találva halva rogyott össze. Egy másik
golyó Lobkovitz herceg hadtestparancsnok lábai
előtt turódott a földbe. Mikor a tisztek látták,
hogy micsoda rettenetes dolgok származhatnak
ebből, azonnal lefújták a gyakorlatot s megia-
dult a legszigorubb vizsgálat. A vizsgálat meg-
lepő eredménnyel végződött.

A 17-ik honvédgyalogezred harcvonala előtt
halomszámra találtak lövedékekből kiszedett
papirdugokat, melyek helyébe a katonák kö-
veket és éles töltényeket raktak.

Az említett hírforrás szerint csaknem min-
den katona fegyverébe volt ilyen ölésre alkal-
mas kő, vagy golyó, mert Lobkovitz herceg
ellen nagyobbszabású merénylet volt előké-
szülve.

Az aradi kosaras asszony válópöre.

(A nagyváradi Tábla határozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az aradi kosaras asszonynak, a mely szép
nevezetű M. Schlesinger Gizella jutott — egy
ügyével foglalkozott az elmúlt heten a nagyvá-
radi kir. tábla.

Ez nincs összefüggésben azokkal a vádak-
kal, a melyek miatt több hétre börtönbe jutott,
csak lépcsőfoka volt a lejtőnek, a mely azokhoz
vezetett.

A kosaras asszony válópöréről van szó.
Tudvalevő, hogy M. Schlesinger Gizella jó csa-
lából származott, és egy aradi ügynöknek lett
a felesége. Asszonykorában erőt vett rajta a
rossz hajlandóság és nemcsak hogy jó szemmel
nézett a házibarátokra, hanem valósággal fes-
lett életet kezdett élni.

E miatt a férje megszüntette vele a közös
életet és válópört indított ellene az aradi kir.
törvényszéknél. Az aradi törvényszék hosszas
tárgyalások után elfogadta a válókereset indo-
kait és kimondta a házasság felbontását.

Miután válópörökben minden ítéletet hiva-
taltól terjesztenek föl a felsőbb bíróságokhoz új
elbírálás végett, az ügy a nagyváradi kir. táb-
lához került.

A nagyváradi kir. ítélőtábla polgári tanácsa
az elmúlt héten, Lehoczky Lajos bíró előadása
alapján, helybenhagyta az alsóbíróság ítéletét,
azok szintén a házasság felbontását mondták ki.

Most a válópör anyaga szintén hivatalból
fölmegy a királyi Kuriához. A legfőbb ítélőszék
előreláthatóan szintén helyben hagyja a házas-
ság felbontását és akkor egy tisztességes ember
megszabadul attól a kellemetlen helyzettől,
hogy egy rossz utra tévedt nő az ő nevét vi-
selhesse és a bíróságok előtt meghurcolja.

Az aradi kiállítás terve.

(Az ipartestület ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 15.

Az aradi ipartestület előjárósága, a mint
jelentik ma délután tartott ülésén foglalkozott
az Aradon rendezendő országos iparkiállítás ter-
vével. Az ipartestület előjárósága nagy lelke-
sedéssel karolta fel az eszmét, a melynek meg-
valósulása egyformán érdeke Aradvárosának, a
mely az idegenforgalom érdekében hosszú idők
óta alig tehetett valamit valamint az iparosság-
nak, amely csak küzdelemmel tudja a fenye-
gető hanyatlást meggátolni.

Az ipartestület előjáróságának ülésén, a
melyen Berán Antal elnökölt, Kiss Ferenc tit-
kár tett előterjesztést a kiállítás tervére vonat-
kozólag.

Müller Károly testületi ügyész melegen
pártolta az indítványt, szót az aradi iparosság
helyzetéről, amelyen sokat van hivatva lendi-
teni. Es a vidéki városok között bizonyára alig
van hivatottabb gócpont erre a célra, mint Arad
városa.

Többek hozzászólása után az előjáróság
egyhangúlag hozzájárult a kiállítás tervéhez, és
abban állapodott meg, hogy bevárja a Gazda-
sági Egyesületek Országos Szövetsége határozatát,
arra nézve, hogy a legközelebbi mezőgazdasági
országos kiállítást hol rendezik. Ha a gazdakö-

rök Arad mellett nyilatkoznának, akkor azzal
karöltve, mezőgazdasági és iparkiállítást ren-
deznek. Ha azonban amazok más város mellett
foglalnának állást, akkor Aradon önállóan esi-
náják meg az iparkiállítást.

A kiállítás az 1904. évben lesz és a helyeül
valószínűleg a városliget és az ujligeti területet
fogják választani, a kiállításon résztvehet az
ország bármely iparos, aki arra számottevő
munkát küld be. A kiállítás érdekében megin-
ditandó mozgalomba belevonják elsősorban az
aradi kereskedelmi és iparkamarát és a törvény-
hatóságot, azután a kereskedelmi és ipari testü-
leteket és egyéb érdekelt tényezőket. Mihelyt
az előbb érintett kérdés eldőlt, nagy keretekben
megindul a kiállítási akció.

HIREK.

— A sasvári királygyakorlatok. Sasvárról
táviratozzák: A király és a német trónörökös
kiséretükkel, továbbá Beck báró vezérkari fő-
nökkel és a hadgyakorlatok fővezetőségével ma
reggel 6 órakor kilovagoltak a hadgyakorlatok
színhelyére és pedig elsősorban Péterfalu irá-
nyában. Az ütközet közvetlenül Sasvár közelé-
ben folyt le, a hol szakadatlanul folyt az ágyu-
zás és a lövöldözés. A király magánpénztárából
a sasvári szegényeknek 1000 koronát s egyéb
sasvári célokra szintén 1000 koronát adomá-
nyozott.

— A makói polgármester Aradon. Makó vá-
ros főjegyzője: Bakos Ferenc, átiratban értesít-
ette ma Institoris Kálmán polgármestert, hogy
Farkas József, Makó új polgármestere látoga-
tást fog tenni a két város közötti jó viszony
istápolása céljából is, az aradi polgármesternél.

— A hazafiatlan főváros. A főváros
Kossuth-ünnepét rendező bizottságnak föl-
háborító határozatáról értesít táviratban
fővárosi tudósítónk. Tervbe volt ugyanis
véve, hogy az ünnep előestéjén az egész
fővárost kivilágítják, s a Dunán fényesen
kivilágított hajók cirkálnak. A Duna gőz-
hajózási társulat ma értesítette a bizott-
ságot, hogy az alacsony vízállás miatt
nem adhat hajókat. Az általános kivilági-
tásra szóló felhívást sem bocsájtja ki a
bizottság, aminek oka az, hogy a főváros
polgármestere kijelentette, hogy a fővá-
ros középületeit nem világíthatja ki, mert
— *nincs rá pénz.* A bizottság nem akar-
ván esetleges ablakbeverésekre és más
zavargásokra alkalmat adni, *elejtette a ki-
világítás tervét.* A bizottság ma megke-
reste az intendánst, hogy az ünnep nap-
ján tüzessen ki lobogót a Nemzeti Szin-
ház és Operaház épületeire. A főváros
talán egyebütt könnyelműen elfecsérelt
millióit azzal a pár koronával akarja be-
hozni, a mibe a középületek kivilágítása
került volna. A legközönségesebb farizeus-
ság ez, amelylyel az egész ország meg-
vetését hártja a fővárosra a hazafiatlan
rendező bizottság.

— A Maros hajózhatóvá tétele. Návay La-
jos dr. Csanádmegye alispánja, a ki a Maros
folyó hajózhatóvá tétele ügyében nemrég az
érdekelt törvényhatóságokat és hivatalokat ér-
tekezletre hívta össze most átiratilag kereste
meg az összes marosmenti községeket, melyek-
től felvilágosítást kért arra nézve, hogy az
egyes helyeken a különböző árucikkekben,
mennyi a kivitel és mennyi a bevitel s hogy
a forgalmat milyen arányban bonyolítják le a
folyón s mennyiben vasuton. A Maros hajózha-
tóvá tételének ugyanis első sorban a közleke-
dés és forgalom szempontjából van meg a je-
lentősége s így a remélhető előnyök megállá-

pitásánál is első sorban irányadók a községek ez irányu felvilágosítása.

— **Házasságok.** *Rubos* Arpád, a budapesti Magyar Színház tagja, az aradi színtársulatnak több éven át jeles tehetségű művezetője, vasárnap délelőtti kötött házasságot *Panker* Erzsike kisasszonnyal, *Panker* Viktor műlakatos az aradi iparosság köztisztelt emberének leányával. Tanúk voltak: *Szöllősi* István állami tanítóképző intézeti tanár és *Kotsis* Lajos műépítész.

Assael Károly, az *Assael* J. és Fiai aradi jóhírű géplakatos cég fiatal tagja, e hó 28-án délután 5 órakor esküszik az aradi izr. templomban *Löwy* Szidonia kisasszonnyal, *Löwy* Mór arad-vári kereskedő leányával.

Ferenczy Gyula gyógyszerész vasárnap kötött házasságot *Buchsbaum* Emilia kisasszonnyal, *Buchsbaum* Adolf aradi kereskedő leányával.

— **Olasz egyetem Triesztben.** Triesztből táviratozzák: Tegnap tartották meg itt az olasz diákok kilencedik kongresszusukat. A kongresszuson szóba került a *Triesztben létesítendő olasz egyetem* kérdése és erre vonatkozólag határozati javaslatot fogadtak el. Délután leplezték *Canestrini Giovanni* tanár mellszobrát. Az ünnep teljes rendben folyt le.

— **A Kossuth-asztaltársaság** ma esti értekezletén több új adományokról számoltak be, mely a *Kossuth-szoborra* érkezett. A legújabb adományok összege 1287 korona. Az asztaltársaság jegyzőkönyvi elismerést szavazott azon városatyáknak, kik a legutóbbi közgyűlésen a városnak a Kossuth szobor alapjához való hozzájárulása ügyében buzgólkodtak. Új tagul felvették *Máthé* Jánost.

— **A gyermekrontó tisztviselő bűnügyében** az aradi járásbíróhoz ma újabb beadvány érkezett. *Radó* Károly dr. ügyvéd, ügyészégi megbízott ugyanis pótlólag arra kérte a bíróságot hogy orvosszakértőkkel vizsgálta meg *Hallósy* Lászlót vajjon bűnös cselekedeteire a bűnre való hajlam helyett nem betegség vezette-e? Ilyen eset felforgása nem lévén kizárva, a büntetés hatalomnak első kötelessége, mielőtt a büntető törvény keze lesujtana a vétkesre, megállapítani, hogy a bíróság előtt milyen ember áll: bűnös ember-e, vagy pedig egy beteg ember. Ez az indítvány sürgős természetű, és így a határozathozatalban valószínűleg *Révay* Kálmán albiró fog eljárni a szabadságon levő *Ornstein* Arpád albiró helyett.

— **Temetés** Az aradmegyei közkórház fiatalon elhunyt orvosát: *Tabakovits* János dr. t délután négy órakor temették el nagy részvét mellett a Zrínyi-utcai halottas házból. A temetésen igen nagy közönség volt jelen, köztük az aradi orvosok teljes számban *Posgay* Lajos dr., az orvos-szövetség elnökének és *Parocz* Gyula dr., az orvosi egyesület elnökének vezetése alatt. Az Aradi Athletikai Klub, melynek *Tabakovits* dr. egyesületi orvosa volt, küldöttségileg képviseltette magát a temetésen *Tedeschi* Viktor vezetése alatt. Az elhunyt kartársai nevében *Löwinger* Miksa kórházi főorvos, az orvos-szövetség aradi titkára, megható gyászbeszédben bucsuzott el a fiatalon elhunyt népszerű orvostól, kinek koporsóját számtalan koszoru borította.

— **A csaba-békés-vészti motoros vasut.** A csaba-békés-részti motoros vasut ügyében az elmúlt héten Békésen másodszor tartottak közigazgatási bejárást a kereskedelemügyi miniszter rendelete folytán. A bejáráson az alföldi első gazdasági vasut képviselőjében *Sármezey* Endre főmérnök és *Laczo* István mérnök vett részt. A közigazgatási bejárás azért vált másodszor is szükségesé, mert Békés község képviselő testületének egy határozatát, mely az építendő motoros vasut irányát szabta meg, a kisebbség meglelelte. A miniszter mielőtt a döntést meghozná, szükségesnek tartotta, hogy újabb közigazgatási bejáráson határozzák el, melyik irány a helyesebb.

— **Magyarfaló tót tanító.** Turóc-Szent-Mártonból táviratozzák: *Bielek* Antal nyug. néptanító Turóc-Szent-Mártonban tót hetilapot szerkeszt *Ludové Noviny* címmel, a melyben a tóth-cseh barátságot propagálja és féktelen támadásokkal illeti a magyarságot. Egyebek között a magyar nyelv tanítása ellen is izgatott lapjában, a miért a közoktatásügyi miniszter *fegyelmi vizsgálatot rendelt el ellene.* A fegyelmi bíróság a nyugdíj elvesztésére ítélte az izgága tanítót, a mi ellen az a közoktatásügyi miniszterhez felebbezett. Felebbezésében azonban az ügyében eljáró hatóságokat sértő kifejezéseket használt, a melyekért a vármegye közigazgatási bizottsága e hó 12-én tartott ülésén *200 korona rendbirsággal sújtotta.*

— **Egy szép asszony szereplése a zágrábi zavargásoknál.** Zágrárból táviratozzák, hogy zárt ajtók mögött ma tárgyalta a zágrábi bíróság *Radó* dr.-né ügyét. *Radó* dr.-né egy híres zágrábi szépség és felesége a dereckeit igazságügyi főnököknek. *Radó* né a tüntetések alatt élénk szerepet vitt s tanúk voltak rá, hogy előbb jól összeszidott egy rendőrt, majd jobbról-balról felpofozta. A bíróság a szép asszonyt a két pofonért *egy havi fogházra és 300 korona pénzbüntetésre* ítélte.

— **Öngyilkos kőműves-segéd.** Az ujteremutca 18. számú házban ma délben öngyilkosságot követett el *Burián* Ferenc 48 éves kőműves. Bal karjának csuklóján *felvágta az ereket* s mire felesége tettét észrevette, az öngyilkos már igen sok vért vesztett. Az esetet bejelentték a rendőrségnek, s *Berec* Ferenc alkapitány mentőkocsin a kórházba akarta szállíttatni az öngyilkost, *Burián* azonban utközben, mielőtt a mentőkocsi a kórházhoz ért volna *meghalt.* Az öngyilkost betegsége vitte erre a tetterre. A szegedi árvíz alkalmával egy állványról leesett, s azóta folyton betegeskedik, dolgozni alig tudott, legutóbb is hat hétig feküdt a kórházban.

— **Tóth Béla Kutyán Jánosról.** Valaki most beküldötte *Tóth* Bélának, a jeles írónak *Kutyán* János brádi román kereskedőnek körlevelét, a melyben azt tudatja, hogy üzletét ezután *Joan* Kutean néven folytatja. A körlevélről, a melyet mi annak idején kellőképp méltattunk, *Tóth Béla* vasárnap esti levelében a következőképp nyilatkozik:

Kutyán János és *Joan* Cutean nem két személy, hanem azon egy ember. *Kutyán* János számos éven át folytatta üzletét ezen a néven; ez a bejegyzett cége. Most azonban az jutott az eszébe, hogy megoláhosítja a firmáját. Rendes dolog ez ott. Tösgyökeres magyar emberek, akik ma oláh izgatók, ősi Hosszu, Szücs, Pap, stb. nevéket így másítják meg: Longinus, Suciú, Pop, stb., hogy a legismertebb rumunizálást, az Erdélyből gyurt Ardeleant csak mellesleg említsem. *Kutyán* János csak e példát követte.

Sok év óta kísérem figyelemmel a magyar vezetéknevek eloláhosítását, de meg kell vallanom, hogy ma sem értem.

Vezetéknevet megváltoztatni, vagy akár csak a helyesírás dolgában is megmásítani csupán belügyminiszteri vagy épp királyi engedéllyel szabad ebben az országban. Királyi engedelemre a nemeseknek van szükségük. Csak egy példát említek. *Édesatyámnak* volt egy régi jó barátja: *Zuvics* szeptemvir. E horvát származású ur neve tulajdonképpen *Suvich* volt; de 1848-ban úgy kezdte írni, ahogy magyar szájjal ejteni kell: *Zuvics*; s megmaradt e mellett közel negyven esztendőig. A múlt század nyolcvanas éveiben azonban, miért-miért nem, arra tökélt el magát, hogy visszatér a horvát orthographiához, vagyis lesz megint *Suvich*. Ehhez, magyar nemes ember lévén a méltóságos ur, királyi engedelem kellett; s a kézirat meg is jelent a hivatalos lapban. Ez csak egy eset a sok közül. Csupán az ismeretség révén emlittem ép ezt. Vannak egyet-

len egy betű megmásítására vonatkozó engedelmek is.

Nem tudom: nemes ember-e *Kutyán* János avagy sem. Ha az, akkor az ő elcuteanosodása csakis a király tudtával és beleegyezésével történhetik; ha pedig nem az, akkor a belügyminiszterével. Ugyanez áll *Longinus*, *Suciú*, *Pop*, *Ardelean* stb. urakra nézve is. Ha e névcseréket csak saját felséges vagy nagyméltóságú engedelmeikkel vitték véghez, a kihágási törvény 43-ik paragrafusába ütköző büntetendő cselekményt követtek el.

S ez az, amit én nem értek az én tudatlan elmémnél. Hogyan türhetik ezt a hatóságok a dáko-román császárságban, mely azonban még egyelőre a magyar szent korona birodalmához tartozik, tehát a hatóságok is csak magyar királyiak. Budapestén a hamis névvel élő embert megbüntetik; ott ellenben szabad az ilyesmi?

Erre nézve kérnék szives fölvilágosítást, én nem-jogász; mert a dolog úgy ahogy most van, szerfölött homályos nekünk tudatlanoknak; s az a gondolat öltik agyunkba, hogy a törvényt nálunk kétféle vékával is lehet mérni.

— **Kardpárbaj.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Véres kardpárbajt vívott tegnap Budapestén *Alexa* János ügyvédjelölt *Poporadu* Hillár tart. hadnagy ügyvédjelölttel. A párbajra okot a magyar érzelmei miatt a tulzó román ifjak előtt általában gyűlölt *Alexa* Jánoson vitatkozás közben elkövetett tetteleges inzultus szolgáltatott. *Alexa* János *E-Hencz* Károly és *Bakáts* Jenő által provokáltatta *Poporadu* Hillárt, a ki *Horváth* János és *Botár* Arpádot nevezte meg segédeül. A segédek megállapodásához képest a felek tegnap délután találkoztak a báró *Bothmer-Gennári*-féle vívóteremben. A mérkőzés bandageok nélkül teljes harcképtelenségig folyt. Mindjárt az első összecsapásnál *Poporadu* Hillár pár helyen megsebesült, azonban ez nem volt oly súlyos, hogy a harcképtelenséget konstatálni lehetett volna. A második összecsapás után azonban *Poporadu* Hillár élesvágástól származó 7 sebből vérzett, mire az orvosok: *Widder* Bertalan dr. operatőr és *Szirmay* J. dr. a teljes harcképtelenséget konstatálván, *E-Hencz* Károly vezető segéd a párbajt beszüntette. A felek kibékültek.

— **Lelkészválasztás.** Szombatonán a napokban tartották meg a megüresedett görögkeleti román lelkészi állásra a választást, *Popovics* György vllágosi esperes vezetésével. A többség *Mihulin* Virgil aradi szentszéki leültárost váiasztotta meg.

— **Öngyilkos vezérőrnagy.** Bécsből táviratozzák, hogy *Joelsohn* Róbert lovag vezérőrnagy valóságos belső titkos tanácsos ma Bécsben *agyonlötöte magát.* Öngyilkosságának oka *gyógyíthatatlan betegség* volt.

— **A lippai ipartestület zászlószentelése.** A lippai ipartestület új zászlóját, írja levelezőnk, vasárnap délelőtti szentelték fel szép ünnepély mellett. Szombaton este a lippai iparosok fáklyásmenetet tartottak, mely alkalommal elmentek a zászlóanyához, *Hepp* Miklósnéhoz is, kit *Tisza* Ferenc kereskedelmi iskolai tanár üdvözölt szép beszéddel. Vasárnap kora reggel a lippai tüzoltó-egylet zenekara ébresztőt fujt. Reggel nyolc órakor negyven fehérbe öltözött lány a zászlóanyával az élükön, a templomba vitte a zászlót, a hol *Grósz* József dr. apátplébános nagy misét mondott. A mise után nagy menet kíséretében a buzatérre vitték a zászlót. Itt a téren diadalív és virággal diszitett sátor volt felállítva. A sátor alatt *Grósz* apát felszentelte a zászlót, melynek befejeztével az apát magyar és német nyelven szolt az iparosok ünnepéről, a mit azután *Csimponer* János gör. kel. lelkész tolmácsolt román nyelven. A lelkészek után *Baróthy* Ferenc főszolgabíró beszélt. A szónoklatok végeztével a szokásos szegbeverések következtek, a mivel a délelőtti

ünnepség véget ért. Délben a Magyar Királyban banket volt, este pedig táncmulatság fejezte az iparosok ünnepét.

— **Zsidó-üldözések Oroszországban.** Pétervárról táviratozzák: *Czentohova* oroszországi községben nagy tüntetések voltak a zsidók ellen. Több ezer főnyi tömeg rohant végig az utcákon, a zsidók boltjait fosztogatva, rabolva, magukat, a zsidókat pedig verve *ültegelve*. — A kozákok rendre szólították a tüntetőket, azok azonban nem engedelmessé váltak. Erre a kozákok *sörtüzet adtak*. A tüntetők közül *kettő halálos*, tizenkettő *súlyos sebet* kapott.

— **Hirtelen halál.** Az új minorita templom építésénél ma hirtelen meghalt egy napszámosnő: özv. *Tóth Jánosné*, szül. *Malatinecz Anna*. A 46 éves asszony maltort, téglát hordott s tizenegy óra tájban a dologtól kimerülve a földre ült s kenyeret evett. Eközben hirtelen rosszul lett, végig feküdt a földön s *meghalt*. *Posgay Lajos* főorvos a hirtelen halál okául *szívizélhü-*
dést állapított meg, *Rimanóczy Zsigmond* rendőrtiszt pedig az alsó temető halottas házába szállította a napszámosnő holttestét.

— **Kitüntetett aradi iparos.** Pozsonyból jelentik nekünk: Hogy az országos mezőgazdasági kiállítás juryja a *Hendl Odön* aradi géplakatosmester által kiállított *fogatos permetező gépet első díjjal*: ezüst éremmel tüntette ki. Ezt a permetezőt először mult hóban, az aradi munkakiállításán mutatták be és mint itt, úgy Pozsonyban is elismeréssel fogadták a szőlőbirtokosok.

— **Berlinből kiutasított idegenek.** Berlinből táviratozzák, hogy a berlini rendőrség ma tizenhét politikailag gyanús külföldi embert utasított ki a német birodalom területéről. A kiutasítottak közt volt *egy magyar ember is*.

— **Egy tanár ünneplése.** *Karánsebesen*, mint onnan írják, szép ünnepély készül az állampolgári iskolában. *Szörényi Benő* tanár, a „*Karánsebes és Vidéke*“ szerkesztője tanári működésének negyedszázados évfordulóját ünneplik s a kollegák óvációját impozánsabbá teszi a közönség élénk részvétele. Szörényi itt, e nemzetiségi gócponton kezdte meg működését s itt töltött el huszonöt évet, mely idő alatt hivatása buzgó teljesítése s kivált jótékonyági irányú társadalmi működése mellett nagy szolgálatakat tett a *magyarosítás* ügyének is. Kinevezése idején az iskola német tannyelvű gimnázium volt s a jubiléus az oroszlanrész abban, hogy a tanárok a maguk jószántából, saját hatáskörükben megkezdték az intézetben a *magyar nyelvű tanítást*. Evről-évrre egy-egy tantárggyal többet adtak elő magyarul, míg az iskola teljesen magyar tannyelvűvé lett s hat osztályos polgári iskolává fejlődött. Szörényi eltitől fogva egyik leglelkesebb tagja volt ama kis csapatnak, mely e teljesen idegen nyelvű és politikailag hirhadt mult városban a magyarságot képviselte, de amellet tapintatos föllépésével nagyban elősegítette a nemzetiségi ellentétek elsimítását és a társadalmi béke megteremtését. O szerkeszti a város egyetlen magyar lapját, alapította a kereskedő-tanonciskolát, mikor hazánkban még alig egy-két városban volt ilyen intézmény. Jubileuma e hó 28 án lesz.

— **Jubiláns körjegyző.** *Lakatos Demeter* zámi körjegyző tegnap ülte meg negyven éves jubileumát meleg ovációk közepette. Délelőtt a községházán diszközgyűlés volt, melyen *Goró Ede* maros ilyei főszolgabíró méltatta *Lakatos Demeter* érdemeit, azután *Spitz József* tartott beszédet. *Kiss Árpád* segédjegyző felolvasta *Csernovics Mihály* dr. zámi nagybirtokos indítványát, hogy a közgyűlés ajánlja felsőbb helyen a jubiléus kitüntetésre. Az indítványhoz a melyet románul *Dragomir Kornél* guraszádai körjegyző tolmácsolt egyhangú lelkesedéssel hozzájárultak. Déli egy órakor *Kormos Adolf* szállodájának nagytermében társas ebéd volt,

mélyen mint egy nyolcvanán vettek részt hunyadmegyei jegyzők és a jegyzői tisztikar. Az ebéd folyamán *Goró* főszolgabíró a királyra, *Hohn* Károly a jubiláló jegyzőre, *Kiss Árpád* a jegyzőre *Popovics Dénes* bácsi körjegyző Széll Kálmán miniszterelnökre, *Fischer Adolf* államfőnök a jubiléusra mondott felköszöntőt. A társasébd sikeres és jó hangulatához *Kormos Adolf* szállójának kitűnő konyhája is hozzájárult. A jubileum rendezése körül főképp *Kiss Árpád* zámi segédjegyző buzgókodott.

— **Öngyilkossági kísérlet** Ma este az élettől akart megválni egy szegény napszámos asszony. A *Pernyávan* lakott a szegény asszony kinek terhére vált az élet. Szándéka azonban nem sikerült. Marólugot ivott, de az nem okozott életveszélyes sérüléseket.

— **Egy aradi vértanu szobra.** Említettük már, hogy *Zombor* város lelkes társadalma szobrot készülni állítani a zombori születésű és Aradon vértanu-halált szenvedett *Schweidel József* tábornoknak és születési házá emléktáblával jelöli meg. A szobor költségeire gyűjtést indítanak, az emléktábla azonban már készen van s október 6-án nagy ünnepélyességgel le is leplezik. Az ünnepség programját a következőkép állapították meg: Október 6-án az aradi gyásznapon, reggel fél 9 órakor ünnepi gyászmise lesz a plébániatemplomban. Utána az ünneplők a *Schweidel József* születési háza elé vonulnak, itt az iparos-dalárda elénekli a Hymnuszt, utána *Buday Gergely* mond ünnepi beszédet, *Trencsény Károly* alkalmi ódát szaval, *Vértesi Károly*, a szoborbizottság elnöke átadja az emléktáblát a városnak, *Hauke Imre* polgármester a város közönsége nevében átveszi és a kaszinói dalárda a Szózatot énekli.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy *Párdy István* ügyvédet Békés-Csaba székhellyel, az ügyvédek lajstromába folytatólag felvette.

— **Megégett leány.** Seprősen, a mint levelezőnk írja, *Horváth Mihály* földmives gazda a feleségével a kender rakta le a szekérről, az alatt öt éves *Flóra* nevű kis lányuk a takaréktűzhely körül settenkedett, a melyen kukorica főtt. A kis lány addig-addig ugrált a patka körül, míg ruhája lángot fogott és a kis lány a segítség dacára *megégett*.

— **A körmendi tanár párja.** Ugy látszik, másutt is vannak kosaras emberek, nemcsak Aradon és Körmenden. Besztercebányáról táviratozzák, hogy *Zólyomvármegye* közigazgatási bizottsága nemrég vizsgálatot indított *Páskándi István*, *Királyka* község iskolájának tanítója ellen és a vizsgálat eredménye alapján elrendelte ellene a fegyelmi eljárást. Okot az adott erre az eljárásra, hogy egy 12 éves iskolásleányka édes anyja azt a súlyos vádat emelte a tanító ellen, hogy a gyermeke felé bűnös szándékkal közeledett. A tanító időközben megszökött a községbeliek fenyegető haragja elől és október 1-étől kezdődőleg *lemondott állásáról*.

— **Öngyilkos iparos.** Néhány hét előtt nagy szenzációt keltett *Temesvárott Leth Lipót* ötvenéves heentesmester, volt városi törvényhatósági tag öngyilkossági kísérlete. Leth akkor csak igen jelentéktelen sebet ejtett magán és rövid néhány nap alatt teljesen felgyógyulva ismét személyesen vezette üzletét. Azóta nem is igen panaszkodott sorsáról esaládjának, hanem látszólag beletörődött a változhatatlanba. Szombat délután feleségével künn ült a gyárvárosi *Bárány-utca* 13. számú házában lugasában és közömbös dolgokról beszélgetett vele. Ugy öt óra tájban azt mondotta feleségének, hogy bemegy a városba. El is ment a kapuig, a hol visszafordult és azt mondotta, hogy valamit otthon felejtett és bement a hálószobába. Ott levette felső kabátját és mellényét, kivette pisztolyát és *halántékán lötte magát*. A lövés zajára azonnal besietett a mellékszobában lévő felesége és *Weltner* városi tisztviselő, kik a szerencsétlent a pamlagon, jobb halántékából

patákozó sebbel találták. Azonnal dr. *Engelsz Béla* orvost hívták, aki mindjárt kijelentette, hogy a seb feltétlenül halálos. A szerencsétlen ember tényleg rövid néhány órai kínlás után emeghalt, a nélkül, hogy újabb visszanyerte volna eszméletét. Az asztalon két levelet találtak. Ezek egyike az öccsének, *Leth Edének*, a másik *Haller Antal* keresk. és iparkamarai tagnak volt címezve. Hogy mi vitte rá *Leth Lipót* végzetes tettének elkövetésére, az köz tudomásu dolog. *Leth Lipót* részint szerencsétlen spekulációk, részint könnyelműsége folytán elvesztette egész vagyonát és most a tönk szélére jutott. Elhunytát feleségén kívül három gyermeke gyászolja. Mint értesülünk, az öngyilkos 12.000 koronára volt biztosítva.

— **Kossuth-érmék.** A Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából készült, díszes kivitelű Kossuth-érmét ingyen kapja mindenki, aki *Nádler Lajos* női- és férfidivat áruházában (Andrássy tér 16.) legalább 4 korona bevásárlást eszközöl.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

NAPIREND.

Szeptember 16. Kedd. Róm. kath. naptár: Eufémia szüz. — Protestáns naptár: Eufémia szüz. — Görög-keleti naptár (szeptember 3.): Antim. — A nap fél 5 óra 23 perckor, nyugszik 5 óra 53 perckor. — A hold fél 5 óra 5 perckor, nyugszik 3 óra 46 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereky-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változóköny, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék, zivatarok.

Szeptember 16. Az aradi atletikai klub választmányi ülése (Központi kávéház külön terem.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Allatbetegségek Aradmegyében.** A földmivelségi minisztérium kimutatása szerint Aradmegye területén a következő állatbetegségek uralkodnak: *Veszétség*: Arad, Solymos.

Takonykór és bőrféreg: Apatelek, Csermő, Moroda, Szöllős-Csigerél, Csintye, Kerülő, Kiszjenő, Zaránd, Magyar-Pécska, O-Pécska, Trójás, Pankota.

Ragadós száj- és körömfájás: Arad, Mikalaka, Zsigmondháza, Kis Pereg, O-Pécska, Govosdia, Gyulica, Iltyó, Monorostia, Tót-Várad.

Rühkór: Gyorok, Mikalaka, Csermő, Kocsuba, Pajsán, Revetis, Otliaka, Kiszjenő, Seprős, Czóhesd, Szirb, Járkos, Kavna.

Sertésorbánc: Fakert, Csermő.

Sertésvész: Gyorok, Zsigmondháza, Algyest, Apatelek, Barakony, Bokszege, Monyoró, Moroda, Repszege, Sikula, Szöllős-Csigerél, Boros Sebes, Govosdia, Gurahonc, Józászhely, Zöldes, Elek, Medgyes-Egyháza, Otliaka, Seprős, Szintye, O-Pécska, Hódos, Kavna, Galsa, O-Szent-Anna, Pankota.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, szeptember 15.

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék 4%	98.15
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	205.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	162.50
Osztrák papírdarabok	101.10
Osztrák járdék ezüst	101.—
Osztrák járdék arany	121.50

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 15.

Délitőzsde. Buzakinálát jó, vételkedv javult. Szilárd irányzat mellett 60.000 métermáza került forgalomba. 5—7 fillérig drágább árakon. Egyéb gabonanevek közül rozs és tengeri 5—7 $\frac{1}{2}$ fillérig drágább. Időjárás esős.

Zárlat 12 órákor:

Buza októberre	6.84— 6.85
Buza 1903. áprilisa	7.10— 7.11
Rozs októberre	6.08— 6.09
Rozs 1903. áprilisa	6.26— 6.27
Zab októberre	5.53— 5.54
Zab 1903. áprilisa	5.87— 5.88
Tengeri szeptemberre	5.60— 5.65
Tengeri 1903. májusra	5.47— 5.48
Káposzta-repce októberre	11.35—11.45

Zárlat 5 órákor:

Buza októberre	6.89— 6.90
Buza 1903. áprilisa	7.13— 7.14
Rozs októberre	6.12— 6.13
Rozs 1903. áprilisa	6.26— 6.27
Zab októberre	5.56— 5.57
Zab 1903. áprilisa	5.88— 5.89
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.46— 5.47
Káposzta-repce októberre	—

Zárlat 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	688.50
Magyar hitelrészvény	728.—
Leszámitolóbank részvény	461.—
Rima-Murányi vasúti részvény	498.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	712.50
Közúti vasút	625.—
Városi villamos vasút részvény	329.—

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felé érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.03
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőlt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felé:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 6.57
Temesvár felé:	Temesvár felé:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felé:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felé:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczról szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

CSARNOK.

Jegyzetek az aradi vár ostromáról.

Irtá: Galsai Kovács Ernő, [2]
1848—49. honvéderőnagya.

A lippai csata.

A 30 ik honvéd zászlóalj őrnagya volt ez időben Zikó János 43 éves, magas, barna, őszbevegült hajjal és bajusszal, nyugalmazott osztrák hadsergebeli főhadnagy, melynél fogva inkább németül, mint magyarul szeretett beszélni. Komoly, higgadt, az embereket megbecsülni tudó, igen jóra való tiszt volt, ki általános becsülésbe részesült.

Miután ő ekkor Arad város katonai parancsnoka is volt nem ment át a zászlóaljjal Uj-Adra, hanem itt maradt. Én felkerestem és jelentkeztem nála a városházánál, hol a hivatal tartotta.

Megörült jövőtelemnek; azt hitte, hogy én a zászlóaljhoz nem is jövök és épen most akart felterjesztést tenni a miniszteriumhoz, állásomnak betöltése végett. Utasított, hogy azonnal Uj-Adra a zászlóaljhoz menjek, a melynél századparancsnokságot fogok átvenni. Erre én rövid időzést után egy uj-arádi sváb előfogatos kocsit kaptam s vándorlásomat tovább folytatandó utnak indultam Uj-Adra felé.

Akkoriban O-Adráról Uj-Adra nagy ut volt, mert a vár lőtárolában átjárót a Maroson csinálni nem volt tanácsos. Ennek következtében a városon alól, jó távolban, a Csálai-erdő

mellett egy hidat állítottak fel s annak védelmére az uj-arádi paron egy hídfő-sáncot készítettek, mely löfegyveres csapatokkal és három ágyúval volt ellátva.

Csapatok, kocsik és ágyúknak tehát oda kellett kerülni, azonban egyesek a Halász-utca vágán, az akkori Vinkler-börgyár mellett csónakon kelhettek át.

Végre estefelé Uj-Adra értem, azonban a zászlóaljamat ismét nem találtam, mert az a mai napon vívott lippai csata miatt az itteni csapatokkal együtt Kis-Szt.-Miklós alá vonult.

Ide már menni nem akartam, hanem beszállítottam magamat, és kaptam szállást egy becsületes sváb parasztnál, Uj-Adra a vár felé menő egyik utcájában.

Örültem, hogy valahára két havi barangolás után fedél alá juthattam és csakhamar lenyugodtam, hogy az utazás fáradalmait kipihenjem.

El is aludtam édesen, reggeli 3 órákor azonban házigazdám álmomból felköltött és ijedt arccal beszélte, hogy miután a mi seregünk hírül vette hogy a mieink Lippáról visszavonultak, az ellenség támadásától tartva, a magyar csapatok is visszavonultak Aradra. Hogy tehát engem itt valami baj ne érjen, jó lesz, ha én is azonnal innen menekülök!

No — gondoltam — az szép multság lenne, hogy a honvédi pályámat meg sem kezdve, az ellenség elfogjon. Gondolható hogy milyen kellemetlen érzéssel öltöztem fel.

Azután a házi gazdánknak meghagytam, hogy podgyászomat, ha ellenség talál jönni a városba, dugja el s őrizze meg mert azt később számon fogom kérni. En meg a sötét éjben el indultam s lappangva mentem Uj-Adra főtáca felé.

Igy eljutottam minden nesz és zaj nélkül a városházához. Itt kocsit kértem, de az nem volt, ami, volt elment a sereg podgyászával Aradra.

Mittevő legyek, merre forduljak én a sötétségben, azt se tudván; merre visz az ut Aradra.

Midőn így bolyongtam, gr. Zselinszky uradalmi házában sok embert vettem észre. Halgatottam; s nagy szerencsémre őket magyarul hallottam beszélni. Erre oda mentem s ott Vojnics Imre volt gárdapajtásomat találtam, ki szintén velem együtt lett ezen zászlóaljhoz beosztva s most századparancsnok: Ő volt megbízva az uj-arádi polgároktól a kormány által nekik adott 100 drb. belgiumi puska beszédni és azokat átszállítani O-Adra.

Közölte velem, hogy nem kell sietnem, neki van kocsija, a melyen podgyászomat is magammal vihetem. Így azután megnyugodtam.

Már világos lett az idő, midőn a puskákat mind beszédtek, a melyeket ő a maga emberei közt osztott szét, minthogy azok nagyobb részének nem volt löfegyvere.

Ezután Vojnics-csal és a századával Arad felé utnak indultunk.

A mint a csálai-erdő melletti hídfőhöz értünk, ott találtuk az egész 30-ik zászlóaljat, melyet jelenleg Br. Bornemisza József százados vezényelt. Itt volt még Percel Ferenc szintén volt gárdapajtásom, ki ugyanehhez a zászlóaljhoz lett beosztva.

Azonban a 30 ik zászlóalj látása reám kellemetlen benyomást tett. Löfegyverük csak az altiszteknek volt, a többinek pedig a kiegyesített hosszú nyelű kasza volt fegyvere. Egyenruha csak tisztéken és és néhány altiszten volt a legénység abba a ruhába volt öltözve, a melyet onnan hazulról magával hozott. Inkább hasonlítottak népfelkelő cs pathoz, mint rendszer zászlóaljhoz; holott én azt hittem, hogy a zászlóalj felállításától mostanáig, közel két hónap alatt, a szükséges ruházattal és felszereléssel ellensznek látva.

Ekkor hallottam a lippai csata eseményeit. Az ellenség ellenünkben nagy túlsúlyu erőben volt. Ágyunk volt 5, az ellenségnek 11 s embereken is háromszoros erővel bírt.

A csata tartott reggeltől délig változó szerencsével. Az oláh felkelőket a katonaság előre toltta, azon kijelentéssel, hogy a hátrálókat lelővik, ennek dacára szuronyaink előtt a legnagyobb rendtelenségben futottak meg, melynek folytán az oláhok holttesteiből egész torlások képződtek. De végre is miután a hegyesről tüzelő 11 ágyú ellenében levő 5 ágyúnak kifogyott a tölténye, seregünk, anélkül,

hogy az ellenség újra megtámadta volna, visszavonult. A minek következménye volt, hogy Uj-Adráról a mi csapataink visszavonultak. Pedig az ellenségnek esze ágában sem volt, a visszavonuló magyar csapatok után Aradnak tartani Orült és megelégedett azzal, hogy a magyarok Lippát otthagyták, és ezen eredménnyel meg volt elégedve.

A mi veszteségünk Lippánál nem volt sok, köztük 5 debreceni önkéntes, kik ott igen vitézül viselték magukat, és sok zsákmányt is hoztak, miket az elhullott oláhok tüszőiből szedtek ki.

Az oláhok holttesteit kocsik számra hordták el veszteségük nagyságától megrémülve, s a császári seregnél tovább harcolni nem is akartak, széteszoltak hazájukba, a császári katonaság pedig visszavonult Temesvárra és Lugosra.

Ennél fogva igen nagy hiba volt, a mi csapatainknak Uj-Adra odahagyni, mert a várban már 8 napra való eleség sem volt. A várbeliek fel is használták e kedvező alkalmat s a várból kijöve, hamarjában minden éllelmi-szert, melyet Uj-Adra és Kis-Szt.-Miklósra találtak be hordták a várba.

Ez nagy szerencsétlensége volt Arad városának és az első daklövése Máriássy parancsnoknak Aradon.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

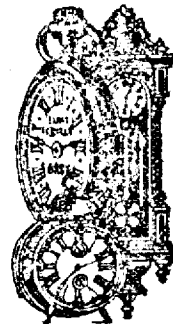
Felejthetetlen jó fiunk, illetve testvérünk

Dr. TABAKOVITS JÁNOS

elhunyta alkalmából az irányunkban megnyilatkozott nagy részvétért az aradi orvosszövetség- és orvosgyesületnek, aradi gyógyszerészkarnak s az aradi atletikai klubnak, jóbarátoknak s ismerősöknek, valamint mindazoknak, kik bánatunkat enyhíteni igyekeztek, ez uton fejezi ki hálás köszönetét

A gyászoló család.

Iskolakönyvek szolid bekötését mérsékelt díjért elvállalja az Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Jó órákat olcsón

küld 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrad János

óragyára,

aranyárak kivitelei háza

BRÜX, 270 sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra 5.80.

Valódi ezüst láncz frt 1.20.

Nickel ébresztő óra 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimerrel van ki-tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1890

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy a jegyzői teendőkben jártas ifju Ottlaka község jegyzői irodájában,

1902. október 1-én belépésre

alkalmazást nyerhet.

Közigazgatási tanfolyamot végzett, vagy oklevéllel bíró, előnyben részesül.

A román nyelv tudása megkívánatik.

Fizetése évi 600 kor., mosás és ágyneműn kívül teljes ellátás.

Pályázni szándékozók kéretnek okmányaikat mielőbb beküldeni, esetleg személyesen jelentkezni.

Ottlakán, 1902. évi szeptember hó 14.

Buczurka József,

jegyző.

1616

2838—902. számhoz.

A nagy halmági járás főszolgabírájától.

Hirdetmény.

A f. hó 12-ikére kitűzve volt versenytárgyalás elnapolása folytán, a csucs-vaskohi községi közlekedési közutón levő lazuri patakhid helyreállítási munkálatainak biztosítása érdekében, hivatalomban f. hó 29-én d. e. 10 órakor tartantó újabb zárt ajánlati és szóbeli versenytárgyalást tűzök ki.

A zárt ajánlatok hozzám, a mondott nap d. e. 9 órájáig beadandók s azokhoz bánatpénzül a 3754 korona 43 fillérben előirányzott költségösszeg 5%-a csatolandó.

A munkálatok műszaki műveletei és feltételei hivatalomban bármikor megtekinthetők.

Nagy-Halmagy, 1902. évi szeptember hó 13.

Dr. Lengyel Sándor,

főszolgabíró.

1617

Árak 1 forinttól feljebb.

BRASSAY TESTVÉREK

fűzőgyára

Arad, Forray-utca.

A közeledő őszi idényre ajánlják duosan felszerelt

fűző-raktárukat.

Leánykáknak

alacsony szabásu kényelmes fűzők és egyenes tartók.

Hölgyeknek

a legújabb francia és angol modellek után rendelésre és készen.

Fűzőkermék nagy választékban.

Fűzőjavítások és tisztítások elfogadtnak.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kérjük a mélyen tisztelt hölgyközönséget becses megrendeléseivel megtisztelni.

Kiváló tisztelettel Brassay Testvérek.

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeptől májfoltot, bőratkát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Masszához használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezirreles védjegyekkel vannak lezárva.

Kamisitványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér.

Margit poudert 1 kor. 20 fillér.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriarban.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangeri Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Ármán, Elekén: Uj Pekker István, Földesákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masznayk Dániel, Kú-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-ágotán: Fejes Lajos, Kurucson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácsbázan: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzeros Ádám, Nagy-Zerindén: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszin János, Pankotán: Posevitz Gusztáv, Pityvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Uj-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használatával, mely egy pár nap alatt elmulaszt Szopló, májfolt, bíbros, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot. E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsás és krém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Óvakodjunk ártéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisitvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vajtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

pályakoszoruzott készítmény.

gyermeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő sikerrel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a szoba levegőjének felfrisítésére és tisztítására.

Egy üveg 1 kor. 50 fillér.

Hasis-Collodium.

Kitűnő, minden más szert felülmúló hatású tyukszem és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek segítségével pár perc alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanillia
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára 1 korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárakban

Aradon, Szabadság-tér.

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha telepe

ARADON,

Andrássy-tér, a Fehér Kereszttel szemben.

csász. és kir. udvari szállító

Dusan felszerelt raktár az elősmert legjobb minőségű készárúban.

1502

Mérték szerinti megrendelések kifogástalan kivitelben készítettnek.

Szabott árak.

Alapított 1845.

Telefon szám 457.

Szabott árak.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetések felvételét a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cseledet kereső vagy cselednek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Panker Viktor

műlakatos, Fácán utca 6 sz. egy oszlopos borsajtó eladó. Megrendelések elfogadtnak, pontosan szállítatnak. 1596

Az összes helybeli orvosok ajánlják a

Boholti ásványvizet.

Kapható minden fűszerkereskedésben. Főraktár Boczkó-utca 9. sz. Telefon 506. szám. 1550

Rákóczi-utca 27. szám

alatt egy nagy helyiség, hozzá pincze és padlás, azonnal kiadó. Magtárnak, asztalos műhelynek, vagy bármilyen raktárnak igen alkalmas. 1615

Legnemesebb faju

Dobozi, Turkesztán és Tisza Gyöngyi cukor dinnye kilogrammonként 24 fillérért Aradon csak Rothstein Mór fűszer- és csemegekereskedésében kapható. 1614

Német-magyar Bonne

gyermek mellé ajánljuk. Szíves megkeresések „Bonne” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 1441

Egy intelligens

23 éves fiatal ember levelezni óhajt egy szellemes hölgygel. Ajánlatot „kellemes szórakozás” jelige alatt kér a kiadóhivatalba. 5112.

B U T O R.

Menczer Márton

butorüzlete

Árpád-tér 5. szám

(zsidó-templom-épület) alatt létezik, hol új és keveset használt butorok legolcsóbb árban kaphatók. Kérem a pontos címre ügyelni. — Ugyanott

uraságoktól levetett ruhák

legmagasabb árban megvétetnek. Kiváncra hához is megyek. 1563

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tauczi országút melletti raktárból. 704

Permetező

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hönig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott 908

tüzi fecskendők,
borszivattyuk,

kutak és gummi tömlők

gyári áron.

Javítások elfogadtnak.

50 fillérért 50.000 korona.

50 fillérért

50.000

korona ért. nyerhető

a pozsonyi

kiállítási sorsjátékon.

Kuzás visszavonhatlanul szeptember 21-én.

Sorsjegyek mindenütt kaphatók.

Megrendeléseket a pénz beküldése ellenében pontosan eszközöl a

Kiállítási sorsjegy iroda

Budapest, V., Nádor-utca 16.

50 fillérért 50.000 korona.

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos

női-felöltő áruháza.

Nagy választék a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Ujdonságok naponta érkeznek.

2502

ALAPITTATOTT 1875.

TELEFON 238.